

Янги йил барчамизга муваффақ бўлсин!

Келгуси йилда олиб бораётган ислохотларимизни янада чуқурлаштириш ва самарасини ошириш, республикамизга инвестициялар ва замонавий технологияларни олиб кириш ҳисобидан давлатимизнинг куч-қудрати ва иқтисодий-ни янада юксалтириш, халқимизнинг фаровонлигини ошириш, унинг тинч ва осуда ҳаётини асраш, тараққиётимизнинг таянчи бўлмиш кичик бизнес, фермерлик ва хусусий тадбиркорлик ривожини учун зарур имконият ва имтиёзлар яратиш, одамларнинг ўз меҳнати натижасидан кўпроқ баҳраманд бўлишини таъминлашга қаратилган вазифалар эътиборимиз марказида бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон КАРИМОВнинг
“Ўзбекистон халқига янги йил табриғи”дан.

одам ҳамма ишга, ҳаётга “очик” кўз билан қарайди, бахтли келажакни яратиш учун бор кучи билан ҳаракат қилади. Бу элу юртга, дўсту ёрга, хешу акрабога, айниқса, ўз оиласига ЯХШИЛИК СОҒИНИШ демак!

Мен яқинда оила кўрдим. Тўйимиз бўлиб ўтганига кўп бўлгани йўқ. Иккимиз ҳам сурхондарёликмиз. Тўйдан кейин биринчи навбатда оилани бошқариш ва уни мустақамлаш каби вазифалар елкангизга юкланар экан. Ота-онам бизни шунча йил оқ юйиб, оқ тараб, ўқитиб, уйлантиришганига минг раҳмат! Кейинги қадамни мустақил ташлашимиз керак. Биз ҳам имтиёزلардан фойдаланиб, уй олмақчимиз. Журналистман, режаларим оламжаҳон. Турмуш ўртоғим Раънохон менга жўро-

МЕҲНАТДАН БАХТ ТОПИНГ

Отам Облақулжон Орипов кўп йиллар колхозда бригадир бўлиб ишлаганлар. “Меҳнат қаҳрамони” ҳам бўлганлар. Бир куни олдиларига мени чақириб: “Қизим мен қариб қолдим. Сен ишимни давом эттир. Ерга меҳр берсанг, ҳаётингга барака киради, эл-хешнинг кунига ярайсан. Сен бу ишни олиб кетоласан...” - дедилар. Жуда таъсирландим. Отажоним туманда илғор деҳқонлардан эдилар. Бир куни насос орқали сув ичадиган ерларини сув босиб, гўза ниҳолларини нобуд бўлаётган-

нини кўрган отамнинг юраги ушлаб қолган ва шу касаллик уларни бу дунёдан олиб кетди. Мен эса отамнинг ишини давом эттиришга аҳд қилиб, “Муҳибхон Орипова” деҳқон фермер хўжалигини ташкил қилдим. 45 гектар ер олиб, пахта ва галла етиштириш бошладим. Қилган даромадимдан хўжалигимиздаги, “Хашман” маҳалласидаги кам таъминланган оилаларга ёрдам бераяпман. Шунингдек ўзим бошқараётган “Дилшод” болалар боғчасининг таъмири, кам-кўстини ҳам бемалол эп-ляяпмиз.

2008 йилдан эса ҳали умидимиз катта. Ҳар гектар ердан 60 ц дан пахта ва 45-50 ц дан галла олиш ниятидаман. Барча юртдошларимнинг ҳам меҳнатдан бахт топишларини тилаб қоламан!

Муҳибхон ОРИПОВА,
Навоий вилояти, Навба-
хор тумани, “Муҳибхон
Орипова” деҳқон-фермер
хўжалиги бошлиғи.

ИМКОНИЯТЛАР УЧУН РАҲМАТ!

2008 йилнинг “Ёшлар йили” деб номланиши барча тенгдошларимиз катори менинг ҳам қувончимга қувонч қўшди. Ёшларга яратилаётган имкониятлар, имтиёзлар ҳар биримизнинг орзу-ўйларимизни амалга оширишимизга катта рағбат бўлди. Президентимизнинг “Ёш оилаларни моддий

ва маънавий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони бу йўлдаги ишларимизни янада ривожлантирди. Биргина “имтиёзли кредит” олишнинг ўзи қанчадан-қанча тенгдошларимиз ҳаётига ўзгариш, фаровонлик ва собитқадамлик бахш этди. Ҳа-да! Ўзига ишонган

воз. Насиб этса, иккимиз ҳам элимизнинг қорига яраб, бу яхшиликларга муносиб жавоб қайтарамиз! Янги йил барча юртдошларимизга хуш келишини тилаб қоламиз!

Меҳриддин ШУКУРОВ,
“Туркистон” газетасининг
масъул котиби.

Мустақиллик шарофати туфайли ҳамма соҳалардаги сингари тиббиётда ҳам катта ўзгаришлар бўлди. Йигирма йилдан ортиқ шу соҳада ишлайётган бўлсам, истиқлолгача бу қадар кескин янгиликларнинг шохиди бўлмаган эдик.

ЭЗГУЛИККА КАМАРБАСТА БЎЛСАК...

Касалхона тўла таъмирдан чиқарилиб, хорижий мамлакатларнинг тиббий асбоб - ускуналари билан жиҳозланди: бўлими-мизда УЗИ, ЭКГ, Эндоскопия, Рентген ва анализлар хулосасини берувчи асбоблар орқали беморларга хизмат кўрсатишнинг юқори даражада ташкил этилиши бемору шифокорнинг кўнглини тўлдирди. Айниқса шифокорларимизнинг малакасини ошириш учун пойтахтда, чет элларда имконият яратилиб берилгаётгани - халққа қўрсатилган жонқуярлик-да.

2008 йил тиббиётда, ҳаётимизда яна яхши ўзгаришлар бўлишига умид боғлаяпмиз. Бу тарихий кунларни шох сатрлар-ла

безаш - мамлакатимиздаги ҳар бир фуқародан зийраклик, сергаклик, жонқуярлик ва масъули-лиқни талаб қилади. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Ахир юрт тақдири, эл тақдири ҳар биримизнинг қўлимизда. Бунини унуттишга ҳеч қайсимизнинг ҳаққимиз йўқ! Янги йилда барчага бахт-саодат ва саломатлик тилайман.

Зулхумор ХЎЖАНИЁЗОВА,
Қорақалпоғистон
Республикаси,
Тўрткўл тумани марказий
касалхонаси
ташхис бўлими бошлиғи.

АЁЛ КўНГЛИ БУТУН БЎЛСИН

Мамлакатимизда хотин-қизлар мактебининг ошганлиги ҳар қадамда сезилади. Хотин-қизлар иши давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Аёлнинг ҳаётига гуриллаб ўзгаришлар, янгиликлар кириб келди. Маҳал-лаларда маслаҳатчи, отиний лавозимлари ташкил бўлди.

Туманимизда 36 нафар ҳаётий тажрибага эга маслаҳатчи та-йинланиб, уларнинг барчаси махсус жиҳозланган иш хоналар, компьютер ва телефонлар билан таъминланганлиги қувончлидир. Уларнинг саъий-ҳаракати туфайли бўш ўтирган 135 нафар хотин-қизларимиз иш билан банд қилинди. Оилаларда жанжал ва ажралишлар ка-майди. Ижтимоий ҳимоя йили-да эса ҳамшаҳарларимиздан кам таъминланган оилаларга мод-дий ва маънавий ёрдам кўрсатилди. Айниқса бу йил ёш оила-ларга берилган имтиёзлар ту-файли кўпчилик келин-куёвларимиз ўзларини тиклаб олди-лар. Бунинг устига 2008 йилнинг ҳам “Ёшлар йили” деб атали-

ши кўнглимизга янада қувонч бағишлади. Ахир бу ҳам ҳуку-матимизнинг келажак авлодга катта ғамхўрлиги-да. Бундан фахрланмай бўладими!

Келаётган йилимиз юртдош-ларимизнинг ҳар бири учун олам - олам қувонч, муваффа-қиятлар фасли бўлсин! Аёл-нинг кўнгли бутун, қадами қут-луг, тоғгани баракали бўлсин!

Назокат АХМЕДОВА,
Навоий вилояти,
Кармана тумани ҳокими
ўринбосари, хотин-қизлар
қўмитаси раиси.

ЁШ ҚАЛБЛАРГА ҚУВОНЧ УЛАШИБ...

Анъанага кўра, ҳар йили юртимизда “Президент арчаси” томошалари ўтқа-зилади. Кичикинтойларга Ўртбошимиз номидан совғалар топширилади.

29 декабр куни пойтахтимиздаги “Туркистон” саройида “Президент ар-часи” байрам шодиёналари бошлан-ди. Унда шахримиздаги барча “Меҳ-рибонлик уй”лари тарбияланувчилари, кам таъминланган, серфарзанд, боқув-

чисини йўқотган оилалар фарзандлари қатнашишди.

“Томоша сахнасида Қорбобо ва Қорқиз, ажойиб эртақлар қаҳрамонлари... “Меҳр ёғдуси” томошаси ана шу тахлитда бош-ланади. Эстрада юлдузлари, цирк уста-лари, болалар бадийи жамоалари иш-тирокидаги муסיкий дастурлар иштирок-чилар қалбини қувончга тўлдирди.

Болаларга Президент совғалари топ-

ширилди. Болажонлар учун бу каби янги йил шодиёналари юр-тимизнинг Қорақалпоғистон Рес-публикаси ва барча вилоятларида ташкил этилмоқда.

Тадбирда Ўзбекистон Респуб-ликаси Бош вазирининг ўринбосар-лари С. Имомова, Р. Қосимов иш-тирок этдилар.

Ўз мухбиримиз

Ахборот

ширин бўларкан. Шартта бағрига босиб, лўппи юзларидан суйиб олгиси келди. Аммо қайноқ меҳрини жиловлаб тургани маъқул, аввал гўдакнинг хатосини тузатиш керак.

- Болажоним, буни бир ўзинг емоқчимсан? Синглинг Муштарий, уканг, бошқаларчи? Ўзинг яхши кўрган нарсаларни ҳаммага иланишинг керак-ку?

Кичкинтойнинг қуралай кўзларида дастлаб савол, кейин меҳр аломати балқади. Зум ўтмай олти бўлакка бўлинган ширинликнинг биттаси бугига узатилади.

- Йўқ-йўқ, аввал опоқижонга, - жажжи кўлчани мулойим қайтарди Манзура опа. Аслида шу бир тишлам қандни ҳеч ким емай, болага қайтарилади. Би-

ҚОРАҚАЛПОҚ ЭЛИДАН САЛОМ!

Ушбу суратда самимий, камтарона нигоҳ билан қараб турган аёл Зулайхо Йўлдошева — Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг Қўнғирот шаҳрида яшайди. Шу ерда туғилиб-ўсган, ўзбек, қорақалпоқ, қозоқ, туркман, рус тилларини ўрганиб катта бўлган Зулайхоним Нукус педагогика институтининг ўзбек тили ва адабиёти факультетини аяло баҳолабга тамомлагач, муттасил 35 йил давомида қорақалпоқ болаларига ўзбек тили ва адабиётдан дарс берди.

Ўзбек шоирларининг шеърлари, хикоя ва киссаларини сув қилиб ичиб юборган, ўзбек матбуотининг доимий обуначисига айланган бу ажойиб муаллима қорақалпоқ болалари қалбига ўзбек тили ва адабиётига чексиз муҳаббат уйғота олди. Юзлаб шоғирдлар еттиштирди. Кўп йиллар 43-мактабда директор ҳам бўлиб ишлади.

- Мен суякли "Оила ва жамият" газетасидан дарсларимда кўп фойдаландим, - дейди Зулайхо Йўлдошева. - Ах, лоқ-одобга оид макталар, сара хикоялар, шеърлар ўқувчиларимнинг тўғри йўл танлашига кўп ёрдам берди. Газетани кўз қорачимдай асраб, тўглаб бораман. Истаган пайтимда қайта-қайта ўқийман. Ўзим ҳам шеърлар ёзиб, дўстлар даврасини обод қиламан. Маҳаллий матбуотда қатнашиб тураман.

Менинг битта-ю битта қизим Гулшода Самарқанднинг Қўшработ туманилик йигит Шавкатжонни севиб, турмушга чиқди. Улар ўша ерда яшаб, шифокор бўлиб ишлашади. Омонгелди ўғлим савдо ходими, Шўхратжоним фермер, Фуркатжон ўғлим қурувчи. Руфатжон эса маҳалламизда котиб, ўзимга ўхшаб шеър-иятга қизиқади. Келинларим Гулбаҳор, Сафура, Жаҳсибека, Муҳаббатхонлар ҳам касб-корли, ақли қилар. 17 нафар набирам бор.

Турмуш ўртоғим Содикжон Шомуродов шифокор эди. Ўн бир йил бирга яшадик, холос. 32 ёшида касалликдан вафот этди. Унинг хотирасини авайлаб-асраб, фарзандларимни унинг номига муносиб равишда яхши тарбияладим. Халммаси меҳрибон, ақли, меҳнатсевар.

Мен ўзбек тилини, адабиётини жон-дилидан севаман. Келинг, бизнинг Қўнғиротга!

Санъат МАХМУДОВА

ФАРИШТАЛИ УЙНИНГ БЕКАСИ

Етти фарзанднинг тўнғичи бўлмиш жонсарак қиз Манзураҳон кўп инсонларга дуч келди. Айниқса, онажониси оғир хасталикка чалиниб, узоқ вақт шифохонада ётганда олти ойлик синглисини бағрига босиб қолган кезлари... Ҳам ўқиб, ҳам ишлаб, рўзгор ишларинида бажариб улгурар, шўхлиги эркакларни жуда эрта унутганди. Бироқ ўшанда тақдир унга атаб муқофотлар ҳозирлаб қўйганини билмасди.

Иброҳимжон ака бу туҳфалар ичра энг ноёби бўлди. Хушфеъл, қалбан зиёли йигит билан Фаргона политехника институтини тахсил олаётган пайтларида бир-бирига кўнгли қўйиб, кейинчалик турмуш қуришди. Мана 35 йилдирки Манзура опа ва Иброҳимжон ака Ҳамидовлар оиласи кўрган-билганларнинг ҳавасини келтириб, рўшноликда яшаб келмоқда. Улар нафақат яхши инсонлар, балки фидойи нурчилар сифатида элда эъзоз топганлар. Ушбу соҳада кўп йиллар раҳбарлик лавозимларида ишлаб келган Иброҳимжон ака Ўзбекистон Республикаси Энергетика Вазирлиги томонидан давлат маслаҳатчиси этиб тайинланди. Манзура опа тармоқнинг кимё лабораториясини бошқаради, ёлғизгина қизлари Маликаой алоқа бўлимида муҳандис. Ўғиллари Исроҳимжон Фаргона электр тармоқлари ОАЖ да бош муҳандис ўринбосари. Бу йил билимдон йигит зиммасига катта шараф ва масъулият юклатилди — у Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат ва жамият қурилиш академиясига давлат гранти асосида қабул қилинди.

Кенжа фарзанд Эркинжон эса Тюмендаги халқаро иқтисодий алоқалар университети талабаси.

Манзура опа турмуш ўртоғидан гап очса, тилидан бол томади. Йирик қорхоналарни бошқариб бирон марта қўқилмаган, ишни қаттиқ талаб қилган, лекин ҳаргиз бировнинг дилига озор бермаган. Бу хонадонда отанинг кўзига тик қаралмайди, унинг сўзи-сўз, ҳар ишда бошу қош, ҳал қилувчи-ота. Ушбу ақидаларга гард юқтирмай амал қилиб келаётган аёлнинг жуфти ҳалол оиласидан олган меҳр тафтини атрофдагиларга ҳам улашмоғи тайин эмасми?

Манзура опа ўзбекона қадриятларга гоят эътиборли инсон Фарзандларига ҳам шу асосда гўзал тарбия берган. Катталарга иззат-икром, тўғри сўзлик, ҳушмуомала бўлиш каби ўғитларни ҳар лаҳза уқтирди. Меҳрини қаттиқ қўлликда, ранжини сукутда изҳор этди. Ўғилларни мард, қатъиятли қилиб ўстирди, қизига орасталикни, ибони йўрғакдан ўргатди.

- Болаларимдан рўзгорда уч нарсасга амал қилишларини қаттиқ талаб қиламан, - дейди опа қўқонча латиф шевада. - Аввало саришталик лозим. Покиза хонадоннинг фариштаси бўлади. Сўнг нимаики неъмат бор, хоҳ овқат, хоҳ кийим бўлсин исроф қилмаслик керак. Битта ушқоннинг ҳам уволи бор. Учинчи қоида-ёлғондан ҳазар қилиш. Ёлгон оралаган уйнинг кўти бўлмайди. Шу фазилатлар қарор топган жойга файз-баракка ўзи кириб келаверади.

Ажаб, тарбия аталмиш синоат бунчалар серқирра, нозик бўлмаса! Ана, набираси Алишер қўлидаги шоколаднинг чиройли қоғозини шошиб очаппти. Набира деганлари боладан-да

роқ шу асно митти инсоннинг қалбига оқибат уруғи қадалди.

Қиз бола тарбиясига икки ҳисса бел боғлаган меҳрибон она Маликахонни узатиб, фақат раҳматлар эшитди. Баҳодиржон, Бобуржон исмли набиралар тоғди, кўёви Нодиржонга ўғлидек меҳри тушди. Ниятларига яраша, келиндан ҳам Худо берган: Нарғизахоннинг оёғи олти, қўли етти, уй тутуми ҳам опанинг кўнглидагидек. Елиб-юғрадию, қадам товущи эшитилмайди. Ҳар куни кечга маҳал Манзура опанинг иш телефони жиринглаб, келин қизининг майин овози эшитилади.

- Аяжон, бугун нима овқат тайёрлаб қўяй?

Бу шунчаки илтифот ёки аяна эмас. Ўн бир йилдан буён келинини гулдек авайлаб, тўрт фаслда очилгулик парвариш қилган қайнонанинг тугал бахтидир.

- Фарзандлар камолини кўрпамиз, меҳрибон инсоним ёнимда, набираларим парвона, кўёву келин, қудаларим тилла одамлар, - дер экан, беихтиёр опанинг кўзларида бахтиёрлик ёшлари қалқиб чиқади. - Бир аёлга бахт учун яна нима керак? Яратганга ҳамду санолар айтаману, шунча иноятларга муносиб яшаш учун яхшилик қилишга шошаман. Аслида ҳаётнинг мазмуни ҳам шу. Бу аёлнинг суҳбатига тўғримади киши. Ўттиз йилдан зиёд умрини хонадонларга нур узатишдек хайрли ишга бахш этган Манзура опа юракларига-да зиё элтишга ўрганган. Токи дунёда шундай одамлар бор экан, эзгулик тантанаси қилаверади.

Гулчехра АСРОНОВА,
Фаргона шаҳри.

Диққат! Диққат! Диққат!

Азиз мухлислар! 2008йил учун сеvimли нашримиз "Оила ва жамият" га бирор сабаб билан вақтида обуна бўла олмаган бўлсангиз ҳеч қиси йўқ! Обуна бўлишга улғурасиз!

Агар сиз январ ойида обуна бўлсангиз, "Оила ва жамият" газетаси сизнинг хонадонингизга 1 февралдан кириб боради. Обуна йил давомида шу зайлда давом этаверади.

ОНАЛИКНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

Соғлом она — соғлом фарзанд

Яқинда Навоий вилояти ҳокимлигида «БМТнинг «Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Конвенциясининг ҳуқуқий нормалари асосида Ўзбекистон Республикасининг миллий қонун ҳужжатларини такомиллаштириш масалалари» мавзусида семинар бўлиб ўтди. Ушбу семинар Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси ва вилоят ҳокимлиги томонидан ташкил этилди.

Оналикни муҳофаза қилиш бора-сида муҳим аҳамиятга молик маскур семинар вилоят ҳокими Б.Рўзиев-

нинг мавзу доирасидаги кириш сўзи билан очилди.

Семинарда сўзга чиққан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси аъзолари Г.Аннақиличева, М.Бурханова ва З.Убайдуллаевлар БМТнинг "Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Конвенцияси ва унда кўзда тутилган қоидалар билан таништириб,

Конвенциянинг Ўзбекистонда амал қилиши нуктаи назаридан батафсил сўз юритдилар. Маърузалардан сўнг бўлиб ўтган музокараларда вилоят ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси М.Ибрагимова, вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиги А.Носиров, вилоят Адлия бошқармаси бошлиги Ж.Раҳмонов, вилоят бош гинекологи М.Бозорова, Ўзбекистон Рес-

публикаси "Репродуктив саломатлик маркази"нинг Навоий вилояти филиали раҳбари К.Дусаева ва бошқалар ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, оналикни муҳофаза қилиш борасида мавжуд муаммолар ва уларнинг ечимига тўхталдилар.

Семинарда бир қанча таклифлар ўртага ташланди ва анжуман ўзаро фикр-алмашув ишчанлик руҳида ўтди.

Дилбар РАЗЗОҚОВА,
Навоий вилояти ҳокимлиги ахборот-матбуот маркази раҳбари.

КЎНГИЛ КЎНГИЛДАН СУВ ИЧСИН

Муборак опа Тошева узоқ йиллар мактабда муаллима, боғча мудири бўлиб ишлади. 5 нафар фарзандини турмуш ўртоғи Наби ака билан уйлик-жойлик қилиб, қатор-қатор неваралар кўрди. Нафақага чиқиб, энди қариллик гаштини сураман деганда касалликка йўлиқиб, тўшакка михланиб қолди. Табиатан шўх-шодон, санъатни жон-дилидан севувчи, рақс тушганда даврани лол қолдирувчи ўт-олов аёл гўё кулга айландио сўнди-қолди. Устознинг оғирлашиб қолганини эшитиб мактабдош дугонам Раҳима билан кўргани бордик.

— Мени йўқлаб келган ўқувчиларимдан айланай, — дедилар Муборак опа кўзларига ёш олиб. — уззукун кўзларим йўлда, юзлаб болаларга савод ўргатганман, қани энди биттагинаси йўқлаб келсайди, деб жоним ҳалак.

Бизларни нокулай ахволдан кутқариш учунми, сурасталар альбомини кўлга олиб варақлай бошлади.

— Қиладиган ишим — сурат кўриш бўлиб қолди. Уларга боқиб, ўтмиш хотираларни ёдга оламан. Қизиқ — қизиқ воқеалар эсга тушиб, кулгим келади, кўнгил ёришади. Эҳ, умр ғанимат экан, қизларим, бир-бирларингизни тез-тез йўқлаб туригилар, саломатлик қадр-иға етинг.

Бугагиларнинг маънисига ёшинг улғая боргач, оқ-қорани фарқлай оладиган паллага етгач тушунар экансан. Энди ўйлаб қарасам, нафақат Муборак опа, балки Закий Гайнуллин, Зуфар Муҳаммаджонов, Аброр Ахоров, Сафия Сатторова, Ҳаёт Салоев каби жонқуяр, фидойи муаллим-устозларим ҳам неча йиллар беморлик тўшагида ногирон бўлиб ҳаётдан кўз юмишган кўринад. Ўшалар ҳам балки муаллима опамиздек йўлларимизга интиқ бўлиб кўз тутишгандир, соғинч ила сурасталаримизга кўз тикишгандир, видолашув онларида фарзандлари қаторида биз, ўқувчиларни ҳам хаёл кўзусидан бир-бир ўтказишгандир. Уларнинг дардманд бўлишларида озми-кўлми "ҳиссаси бор" — биз, ғофил шоғирдлар эса таъзия маросимида бир чеккада пикник қўш ёши тукишдан бошқага ярамадик.

Энди улар билан мангу хайрлашиб, қадрларини англай бошлагач, бир зум ўзимизни улар ўрнига қўйиб тасаввур қиламан: танага маҳкам ўрнашган дард жонни зулукдек сўрмоқда. Кун-уззукун шифтга термулиб кечагина ёнма-ён сабоқ тинглаган мактабдош дўстларингиз, бир сафда қадам ташлаган ҳамкасбларингиз, ёру биродар, оғайниларингиз кўз ўнгингиздан ўтаверадилар. Кимгадир керак, кимгадир тиргак бўлган пайтларингиз ёдга тушиб, охиаста хўрсинасиз, ўзингизни ғариб нотавон сезасиз. Бир четда ётган кераксиз бўюм ҳам сиздан афзалдек туяладилар.

Бу тасаввурдан ҳар қандай кишининг эти жунжики-ш табиий. Бу ҳали ҳаёлий тасаввур, ҳеч кимга кўрсатмасини аммо буни ҳаёт дейдилар, ҳаётда эса ҳар нарса бўлиши мумкин.

Ромитанда Тошпўлат Қодиров деган собиқ сув ҳўжаллиги бошлиғи бўларди. Қўшни яшаганимиз учун яхши биламан, куну тун уйда таппилмасди, тонг саҳарда олиб кетган хизмат машинаси Тошпўлат акани қачон қайтариб уйга олиб келишини бирортамиз кўрсамдик. Ўз соҳасини яхши билган етук мутахассис бўлган бу одам юрак хуружига чалиниди, уйда ётиб қолди. Сал оёққа тургач, дарвоза олдида ўриндиққа чиқиб ўтирадиган, ўтган-кетганни кузатадиган бўлди. Бирор таниш ўтиб қолса раҳматлик дарров ёнига чақирар, тумандаги янгиликларни обдон сўриштира, пахта тайёрлаш қандай борапти, сув тақчиллигига барҳам берилдики — барчасига қизиқиб кўрарди. Ҳаётга, меҳнатга, одамларга ташналик умрининг охиригача тарқ етмади Тошпўлат акани.

Энди атрофимизга бир назар ташлайлик, сизу бизга, ҳаётга, меҳрога ташна инсонлар камми орамизда? Уларнинг дардларига оз бўлса-да малҳам, дилларига мадад бўлиш учун биз, соғ-омон кишилар нима қилдик: бир коса овқат кўтариб оstonасидан хатладикми, ёки ноёб дори-дармонларни топишда кўмаклашдикми, байрам, хайитларда бирров йўқлаб кирдикми? Чўқурроқ ўйлаб қарайлик, кечагина кўлимиздан тутиб, бизга ёёшини, чиёшини ўргатган олим бугун қай ахволда, бирига ишлаган ҳамкасблар, мактабдош, курс-дош дўстларингиз орасида дардмандлар, бева-бечоралар йўқми... Вакт борида, умр ғаниматиди улар хузурига шошайлик, ҳеч бўлмаса бир калима илик сўзимиз билан улар кўнглига илиқлик бахш этайлик. Сизга миннатдор тикилган нигоҳларни кўраман десангиз ҳозироқ йўлга отлангиз, токи кўнгил кўнгилдан қониб сув ичсин.

Зухра ҚУРБОНОВА,
Бўхоро вилояти, Ромитан тумани.

СОВҒА

Неварам мени узоқдан кўриб, қаршимга югуриб келди.

— Обкелдингизми? — деди сумкамга кўл узатиб.

— Нимани обкеламан, кўзичоғим?

— Боғча опамга совгани-да. Кеча ойим айтандилар-ку, — хафа бўлди неварам.

— Қанақа совға? Мен эшитмабман.

— Байрам совғаси. Шуну ҳам билмайсизми? — ранжиди у.

— Ҳали байрамга эрта-ку, қизалоғим.

— Эрта эмас. Ўн кунгина қолди. — бармоқларини букиб-ёзиб кунларни санади у.

— Яхши-яхши. Ҳали вақтимиз бор экан, уйга борайлик, маслаҳатлашиб, чиройли гулдаста оламиз.

— Э, бувиҳон, гул тез қуриб қолди. Боғча опам уни "супирги" деб саватта ташлаб юборадилар.

— Бўлмасам, нима совға қиламиз?

— Наргизанинг ойиси зўр совға қилмоқчи экан.

— Нима экан у, айтдимми?

— Кўй-лак. — Кўрдингизми, дегандек кўчаларини икки томонга ёзди қизалоғим.

— Бўлди-бўлди. Унда биз пальто олсакмикан, а?

Кинояни англамаган неварам бағримга отилди. "Урра!! Энди мени ҳаммадан кўпроқ яхши кўришади..." Неварам нималарнидир бижиллар, мен эса кўзларимга-ю, кулоқларимга ишонмасдим. Ичимда ўзимга ўзим тақдорлайман: "Киёмат, киёмат..."

ШУКРОНА

Ён дафтаримни варақлар эканман, неча йиллар "Гулхан", "Гуноҳ" журналлари, "Чўлпон" нашриёти тахририятида фидокорона меҳнат қилган, қалам аҳлининг севимли дўсти, қадрдоши сифатида илик хотиралар қолдирган Мукамбархоним (жойлари жаннатда бўлсин) опамиз билан бўлган суҳбат қайтадан кулгим остида жа-рангладилар.

"Нимага ўргансанг шунга одатланасан. Ўзимдан қиёс, уйда овқат қилолмаган кунларим бўлган. Қўшимча чиқиб қолганлариди, воя, овқатдан кейин келдингиз-а, деб қутиб олганларим ёдимда. Шунда ҳам ўзимни бордай, бойдай, кўнгли тўқ ҳис қилганман. Бугун ўтади, эртага Худо раззоқ дердим. Дадамларникига бориш учун қўшнига "майдам йўқ эди, йиғирма тийин бериб туриш" деган кўнларим бўлган. У вақтда йўл кира беш тийин эди. Дадам раҳматлик кетаётганимда: "Қизим, кеч қолмай таксида кета-қол, онаси қизингга қараб қўй", десалар "Кўяверинг, адажон. Қачонгача бизга сиз қарайсиз, энди сизга биз қарашимиз керак. Иморатингизга ёрдам беролмадик..." десам ҳам адамлар киссамга беш-ўн сўм солиб кўярдилар. Балки адамлар қийналиб яшаётганимизни сезгандилар, лекин ҳеч сир бой бермасдилар, ёрдамини ҳам ҳеч билдирмай берардилар.

Бирор нарсани бошқада бор, менда йўқ деб ҳеч ўқинмаганман. Қийинчилик кўнларни эслапману, ҳозир ҳам кўнглимда бир ёруғлик, шукрона. Аллоҳнинг не бир синовлардан нолитирмай, пастга урдирмай олиб ўтганига шукрона туйғуларидан ичим ёришади. Ҳеч бир нарсаси беҳиммат эмас. Балки Аллоҳ бизни шу жиҳатлар билан ёрла-қагандир. Ҳа. Қаноатда гап кўп. Баъзан икки гапнинг бирида "биз

камбағаллар", деб гапирувчи дўстларимизни ҳам тушуниш мумкин. Лекин қани энди шунга бир-бировни кўриб турганимизнинг, кўрар кўзларимизнинг шукронасига етолсак эди. Мен "кўриб, юриб, нафас олиб турганимизнинг ўзи бебаҳо бойлик", десам кўпларнинг энаси қотганини кўрганман. Тўғри, бойлик ҳақида ҳар кимнинг ўз тушунчаси бор. Аммо соғликка, шукронага келадиган бойлиқнинг ўзи йўқ, Раънохон"

— Бор бўла туриб, "йўқдай" яшайдиган бойдан-да камбағалроқ одам бормикан? — дейди яна бир суҳбатдошим. — Гўйбат бўлмасин-у, ҳафтада бир чет элга қатнаса-да, қадрдонлари олдида қуруқ кўл билан келиб, уларнинг қотган нонлари билан тушлик қилиб кетадиган бойваччалар ҳам бор. Улар куну пул санаб ўтсалар-да, доимо йўқчиликдан шикоят қиладилар. Машинасини йилгига янгилаб, қўша-қўша иморатлар қурадиган, "обру" учун "отарчи-юлдузча"ларнинг бошидан бели букилмаган пулларни сочадиган, аммо камбағал қариндошини йилига иккита нон

— Баракалла. Ота-онангизга раҳмат. Йўлингиз доимо беҳатар бўлсин, уахон.

Шу вақт орқада яна айнан шундай бир машина келиб тўхтади. Эшиги очилди: "Қутиб қолдингизми, опа?" Эсладим, Носиржон у эди...

БОЛА ЕРГА ҚАРАДИ

Кечаси билан ёққан ёмғир эрта-лаб ҳам тинмади. Ишга отланаётсам, йўлакда ўн-ўн икки ёшлар чамасидаги бола оғир сумкасини ерга қўйганича "молоко, қатик, қаймоқ-қ" деб чақирарди. Унинг эғни юпка, юки оғир, аллақачон эзилиб, шалаббо бўлган, соябони ҳам йўқ эди. Бўлганида ҳам уни тутадиган учинчи кўли йўқ-ку. Кетолмай тўхтадим.

— Нечанчи синфда ўқийсиз, ўғлим?

— Бешинчида, — деди бола, салом бераркан, дарров сумкасига ишора қилиб, — Хола сут олинг, бошқалардан арзон сотаман, қатигим ҳам бор.

— Неча пулдан сотаясиз?

— Икки юздан.

— Мактабга бормадингизми?

— Йўқ, бугун, эрта меннинг қолиш навбатим.

Индан акам сотишга чиқади.

— Қардан келгансиз?

— Солдатскидан.

— Сизга бир гап айтийин, ойингизга етказинг. Агар сутларингизга сув қўшмасангиз, доимий мижозларингиз бўлади, туша қолмай тарқатиб, уйингизга вақтли қайтасиз.

Мактабдан ҳам қолиб юрмайсиз. Қани сутингизни кўрай-чи?

— Ҳозир сув қўшмайдиган бўлди, — деди у уч литрлик банкани кўлига олар экан.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

— Сизга ишонаман.

Сутга эҳтиёжим бўлмаса ҳам шу болани аяб уч литр сутини олиб қолдим. Тезроқ уйга кетдим.

билан йўқлай олмайдиган бойваччалардан ҳам қашшоқроқ одам бормикан? Қаноатда подшоҳлардан қилганинга шукр.

— Шукр, шукр, — дейман мен ҳам. — паст-баландни кўрсатганинга, яхшиларга ҳамроҳ қилганинга шукр.

ОТА-ОНАНГИЗГА РАҲМАТ

Бекатда қутиб турибман, танишимнинг хизмат машинаси келиб, бировга бериладиган омонатни олиб кетиши керак эди. Нима бўлди-ю, машинанинг рақамини ҳам, ҳайдовчининг қиёфасини ҳам унутдим. Ўйлаб-ўйлаб эслолмадим. Бир пайт танишимни тасвирлагандек бир машина шундай олдимга келиб тўхтади. Рунда истараликкина йигит ўтирарди. Машинага яқинлашиб, кабинанинг ярим очик ойнасига энгашганимни заҳот йигит ҳайрон бўлгандай бир қараб, дарров салом берди.

— Яхши келдингизми, Носиржон? Узр, сизни овора қилдик, — деб конвертни утадим.

— Опа, мен Носиржонмасман, — кулди йигит. — Бу нарса пул бўлса, олиб кетиб қолсам нима бўларди, опахон...

— Тўхтаганингизга Носиржонмисиз дебман, узр.

— Хижолат бўлманг опа, ҳазиллашдим. Ота-онамиз бизни ундай ишларга ўргатмаганлар. Тасодиф-да, мен ҳам бировни қутиб чиққан эдим.

РАЪНО РАҲМОНБЕРДИ ҚИЗИ

АЙБСИЗ АЙБДОРМАН...

ТАШРИФЛАРИНГИЗ...

Кечкурун иш пайти тугаб, хонам эшигини кулфлаётганимда, йўлакда бир аёл кўринди. У тахририятимизни излаб келаётган экан. Хонага бирга кирдик. Аёлга разм солдим. Кўча из-гирин, кун жуда совуқ бўлишига қарамасдан юлугина кийиниб олганди. Кўҳлиқина чехрасидан ҳасрат ёғилиб турарди гўё...

- Намангандан келдим. Исми Хайрия. Хайрият, кетиб қолмаган экансиз. Турмуш ташвишларидан жуда қийналиб кетдим. Менга ёрдам берадиганлар бормикан?

- Сизга қандай ёрдам керак эди? - Майлими, ҳаммасини бошидан гапириб берсам... Биламан, кеч бўлди, лекин нима қилай, бошқа иложим йўқда. Гапим узоқ давом этса ҳам эшитиб, бир маслаҳат берасиз...

- Қани бошланг-чи...

- Мен энди мактабни битирган пайтда уйдагилар сўраб ҳам ўтирмасдан ўзим танимаган йигитга узатиб юборишди. Тақдир экан, бир ўғил кўрганимиздан сўнг турмушимиз бузилди. Ўғлимни бағримга босиб ота-онамникига қайтиб келдим. Лекин, "Чикқан қиз чийириқдан ташқари", деган гап тўғри экан. Кўп ўтмай мени яна бир ёши анча катта эркакка узатиб юборишди. Ҳаёт шу экан-да, деб тақдиримга кўниб яшай бошладим.

- Ўғилчангиз-чи, уни олиб кетдингизми?

- Йўқ, онам олиб қолди. Мен шу эркак билан яшаб, яна тўрт фарзанд кўрдим. Ҳар қалай турмушим ёмон эмасди. Лекин онамда қолган ўғлимнинг тўйидан кейин шу ҳаётим ҳам барбод бўлди.

- Ие, тўйнинг ҳаётингизга нима алоқаси бор? Ахир уни онангиз катта қилган экан-ку!

- Шундай. Ўғлимнинг тўйини ҳам ота-

• онамнинг ўзлари қилишди. Табиийки мен ҳам хизматда бўлдим. Мен собиқ эримни тўйга айттирмакчи эмасдим. Аммо онам: "Қизим, ҳар нима бўлганда ҳам у болангнинг отаси. Тўйга қақирмаслик инсофдан эмас. Уни ўзим тақлиф қиламан", - деди.

- У тўйга келдими?

- Келди. Кейин онам кейинги эримни ҳам, уни ҳам келинниги "Тўй муборак" ка жўнатибди. Келинниги кудаларга сарпо кийдираётганда кейинги эрим ўғлимнинг отасини кўриб қолди. Шу заҳотиёқ устига кийдирилган тўни отиб юбориб онамникига шахт билан келди. Бизга қараб: "Энди билдим. Сен ўша эринг билан аввалдан учрашиб юрар экансан. Болалар ҳам меникими йўқми, худо билади. Энди сени уч талоқ, кўйдим. Қайтиб уйимнинг остонасидан

ўтмайсан. Анави тўрт боланг ҳам менга керак эмас. Қаерда яшасанг, яшайвергин", - деди-да чиқиб кетди.

- Кейин-чи?

- Мен шунчаки жаҳл устида айтди-да. Тўй ўтган яна уйга борарман, деб ўйладим. Тўй ҳам ўтди. Майда-чуйдаларимни кўтариб болаларим билан уйга келдик. Эрим кўчада турган экан. Бизни кўриб бақириб, ур-сур қилиб, тўпалон кўтарди. Эшик олдида ярим кечагача турдик. Йўқ, киритмади. Ноилоҳ яна орқага қайтди. Тўрт бола билан ака-янгалар бор уйга сизмас экансиз. Ишга кирай десам, эрим рўйхатдан ўчиртириб ташлабди. Болаларим ҳали ёш, оталарининг бу ишидан улар ҳам ҳайрон. Жавдираб қолишди. Менинг ҳам номим ёмонга чиқди. Оиламни тиклаш учун бормаган жойим қолмади.

- Эрингиз билан очикчасига гаплашиб олмадингизми?

- Уриниб кўрдим. Гапимни эшитгиси ҳам келмади. Орадан бир йил ўтмай бир жувонга уйланиб ҳам олди. Биз эса ҳали уникида, ҳали буникида сарсон-саргардон бўлиб юрибмиз. Ваҳоланки собиқ эримни ажрашганимиздан буён фақат ўғлимнинг тўйидагина кўргандим. Ахир нима қилай? У ўғлим менинг меҳримни кўрмади, кўнгли ўқсиб ўсди. Наҳотки тўйида ҳам қатнаша олмасам?

Тўрт йилдики изтиробдан. Дардимни кимга айтишни ҳам билмайман. Баъзилар менга нафрат билан қарашади. Ўзимга ачинмайман. Болаларимга ачинаман. Сикила-сикила касал бўлиб қолдим. Ҳозир иккинчи гуруҳ ногирониман. Аммо, зиммамда ўғил уйлантириш, қиз чиқариш деган ташвишлар ҳам бор. Касал ҳолим билан буни қандай эглайман? Уйим ҳам йўқ, шунча йилли умримга эса номард эрим доғ туширди...

Биров гапимни эшитмайди ҳам. Ким билади одамлар мен ҳақимда нималарни ўйлашарки? Оллоҳнинг олдида гуноҳсизман, бунга фақат ўзим биламан, холос. Тақдирим ҳақида одамлар билишса балки бирор маслаҳат беришармиди?..

Хайрия опа, "Тошкентда қоладиган жойим йўқ. Тунги таксилардан бир-айда Наманганга етиб оларман", - дея хайрлашиб чиқиб кетди.

Аёлга ачиндим. Чиндан ҳам эркак қандай гуноҳ қилмасин, ўзига юқтирмайди. Аёлнинг номига сал доғ тушса бутун олам ундан юз ўтиради.

- Хайрия опа! Сиз эрингизнинг уйида рўйхатда тургансиз. Ўша уйнинг ярми сиз билан турмуш қургандан сўнг қурилган экан. Агар ҳуқуқий идораларга даъво аризаси билан мурожаат қилсангиз, сизга ўша уйдан ҳиссангизни ундириб беришарди. Бу аҳволда, уйсиз яшаш қийин.

Ҳаққингиз ва ҳуқуқингиз учун андишани йиғиштириб қўйиб курашинг.

Азизлар! Бу Хайрия опага берган бизнинг маслаҳатимиз эди. Сизлар қандай маслаҳат берган бўлардингиз? ГУЛБАШАКАР

- Бир масалада маслаҳатларингизга муҳтожман, ёшгина жувоннинг овози эшитилади гўшақдан.

- Мушуқуллингиз осон бўлсин!

- Бухороликман, қишлоқда турамиз. Мен бу оилага келин бўлиб тушганимга 10 йилдан ошди. Оддийгина, ночоргина яшаймиз. Қайнонам эри ўлиб, бир ўғил, бир қизи билан ёшлаганда бева қолган экан. Қайноғаси билан бир ҳовлида яшашар экан. Қайноғасининг хотини ҳар йил туғар, улар-

ҳаммамизни бўралатиб сўкар, керак бўлса урарди. Янгам эса: "Сенларни едириб-ичириб ўтирибмиз, шукр қилинглар, ҳайдаб юбурсак кўчада қоласанлар", - дея дағдаға қиларди. Аммо бу уй-жой, ҳовли, томорқада бизнинг ҳам улумимиз борлиги ҳақида ҳеч ким лом-мим дея олмасди. Янгамнинг болалари хоҳлаша ишга ёрдамлашарди, бўлмаса йўқ. Уларнинг мушугини "пишт" дейишга ҳеч кимнинг ҳади-сигмасди.

ган тошдек изсиз кетишди. Кейин билсам, амаким уларнинг ҳам оғзини "мойлаб" келган экан.

- Сиз қаердан билдингиз?

- Эримга: "Бу хотинни йўқот!" - деганини эшитиб қолиб: "Бу гапларинг учун жазоларингни оласизлар ҳали", - дедим. У эса: "Қўлингдан нима келарди, милисаларинг ҳаммаси ўзимнинг одамларим", - дея истеҳзоли қилди. Шундан кейин яна милиция идорасига бориб, аризонинг натижасини сўровдим, "Айбдорлар жарима тўлашди", - дея бепарво жавоб беришди. Ҳаммасига қўл силтаб уйга қайтдим. Эрим эса: "Қўй, ўша-лар билан тенглашмагин, бош-

Кўнғироқларингиз...

ИККИ ЎТ ОРАСИДАМАН...

нинг ифлосини тозалаш, кир-чирини ювиш, ош-овқати-ҳаммаси қайнонам ва қайинсинглимнинг зиммасида бўлган. Бунинг устига улар томорканинг экин-текинларига қарашга ҳам улгуришлари керак. Эрим тракторчилик қилар, уйга келди дегунча, у ҳам томорканинг ишига чопарди. Мен ҳам келин бўлиб тушгач, бу вазифаларни бажаришда уларга шерик бўлишимга тўғри келди...

- Янгам ҳар йил туғарди, де-яписиз, ахир улар ҳам катта бўлиб вожага етиб қолгандир? Қолаверса, амакингизнинг, янгангизнинг ҳам бирор юмушга қўллари теккандир?

- Амакимиз заводда ишчи бўлиб ишларди. Янгамиз эса овқатнинг сархилини еб, меҳмонма-меҳмон юришни яхши кўрарди. У нима деса, амаким учун қонун эди. Бу уйда фақат хотиннинг қариндошлари меҳмон бўлишар, эрининг уруғларига "чап қўз" билан қараларди: Агар янгам биз ҳақимизда ёмонлаб бирор нарса деса борми, амаким аяб ўтирмай

- Ахир томорқадаги ҳосил сотилганда, даромаддан сизларга ҳам теккандир?

- Аввало янгамнинг эркаликлари қондирилади. Ёши улгайиб қолган бўлса-да, қишлоқда "энг олди" кийинишга ҳаракат қиларди. Сўнг қиз-лар-ю, ўғилларининг орзу-ҳавасларига эътибор бериларди. Улардан ортса, бизга ҳам "йўлига" бирор матоми, рўмолми тегарди. Эримнинг қолхоздан бериладиган маошига жуда зарур нарсаларини ола билардик. Эрим шу пулининг ҳам ярмини амакисига беради.

Бир гал янгамнинг буйруғини бажармовдим, ҳуқуқдайд келадиган ўғлимни юбориб, роса урдирди. Бу ҳол эримни ғазаблантирган бўлса-да, бир оғиз уларга гапиролмади. Мен бу ноҳақликка, ҳўрликка чидам-миди-милицияга арз қилдим. Улар ҳаммани сўроқ қилиб: "Керакли чора кўрилади", деганча, сувага туш-

қа жойдан уй олиб чиқолмасак, нима қиласан ишни чигаллаштириб", - деди. Бошимни чангаллаб қолдим... Икки фарзандимиз бор. Шартта болаларимни олиб онамникига кетай, десам, эримни ўйлайман. У ҳокисор, одамга меҳрибон, болаларини жондан яхши кўради. Аммо ҳаммаша ҳам бундай яшаб бўлмайди-ку! Нима қилишга ҳайрон бўлиб қолдим.

- Бу масалани менимча, икки йил билан ечиш мумкин. Биринчиси-оилангиздагилар билан келишиб, амакингизнинг олдида ўз шартларингизни қўйиб, рози бўлса биргаликда яшаш; иккинчиси-ҳовли-жойдан ўз улу-шингизни ажратиб олиш учун ҳуқуқ органларига мурожаат қилиш... Яна Сизга муҳлисари-миз ҳам йўл-йўриқ қўрсатиш-ди, маслаҳатларини аяшмайди, деб умид қиламиз.

Саноб ҚАХРИДИНОВА

СЎХТАСИ

Кулоққа чалинган гап

Эрталаб автобусга зўрға чиқиб олдим. Ҳамма ўқишга, ишга шошилмоқда... Автобус салонининг олд томонида-шофёр томонда бўлганим учун ҳоҳласам ҳам, ҳоҳла-масам ҳам шофёрга кўзим тушади. У ким биландир қўлидаги сотка телефонида гап-лашар, ёқимсиз кулиб ҳам қўярди...

- Болам, кейинги бекатда тўхтайсизми, - деди нуруний онахон унга. Шофёр кампирга бошдан-оёқ ўқрайиб қаради-ю лом-лим демецдан яна суҳбатини давом эттирди. Жонсарақ кампир 2-3бекат ўтгандан сўнг яна:

- Ўғлим навбатдаги бекатда, - деди-ю гапи оғзида қолди.

- Ҳа-ҳа, тўхтаيمان дедим-ку! Ҳа, онан-ни сени... Ўзи нима бор экан шу сассиқ кампирга автобусда-ўдағайлади шофёр.

Унинг бу гапини кампир ҳам, атрофдагилар ҳам эшитди. Ўша айтилган бекат келди шекилли, кампир яна ялина бошлади:

- Илтимос ўғлим, шу бекатда тушириб кетинг, юким оғир эди...

Бекатда тўхташ ёдидан чиққан шофёр тормозни қаттиқ босди. Автобус қалқиб тўхтади. Қўлида оғир юки билан кампир йиқилди ва нарсалари автобус салонини ичра сочилди. Лоқайд шофёрнинг парвойи палак... ҳамон телефондаги суҳбатини давом эттирарди. Кампир сочилган нарсаларини териб автобусдан тушгунча сабри чидамаган шофёр тутоқиб:

- Эй тез бўлмайсанми? - деди.

- Уялмайсизми, кекса онахон экан, қачондан буён сизга жавраб келаяпти, - дедим охири мен жаҳл билан унга. Шофёр пинагини бузмасдан:

-Нима сенинг онангни у, - деди кўзимга лўқ этиб қараб.

- Кечирасиз, у кекса аёл ахир, - дедим тутоқиб. Шофёр менинг бу гапимни ё эшитди, ё эшитма-ди. Чунки у яна соткаси билан андармон эди...

Зебинисо ГАФФОРОВА

“Нега ёмон бўлдим?” - 44-сон

ЭСЛАТМА: Икки нафар фарзандим бор. Эрим вафот этган. У ҳарбий эди. Мен ишламасам. Эримнинг хизматдоши Акрон аканинг иқтисодий ёрдами боис болаларим муҳтожлик сезмай ўсишди. Аммо улар энди бизни ёмон кўриб қолишди. Нима қилсам ҳам болаларим учун қилганман-ку...

Муаллиф: Гулбашакар

нарсаларни қай йўл билан келатганини қаерданам билишсин?! Сиз шуларни баҳона қилиб ўзингизни оқламоқчимисиз?! Йўқ. Ўз нуридийдаларингиз сиздан-да фаросатлироқ, сиздан-да доно экан.

Суюнмайсизми, фарзандларингиз ҳалол билан харомнинг фарқи боришганига? Сиз эса: “Уйдан бош олиб кетсамми?”, дебсиз.

Сиз учрашиб, нон-тузини едириб ўтирган “акахон” инглизингиз ҳам хотин, бола-чақаси бодир. Йўқса, сизга уйланмасдими? Унинг оиласидан, кўз ёшларидан, қарғишдан кўрқинг. Агар сиз зино йўлига кирмаганингизда эди, болаларингиз олдида юзингиз ёруғ, кўнглингиз хотиржам бўларди. Кўзингизни каттароқ очинг. Уйғонинг! Болаларингиз ўзларини ўзи эплаб кетади. Уларга бегоналарнинг пули керакмас. Келгусида ўғлингиз хотини, қизингиз куёви олдида музлам бўлмасин. Одамлар ҳам кўр эмас: “Онасини кўр, қизини ол”, қабилида иш юритишади. Қанча-қанча бандалар

Акс-сало

ҲАР ИШНИНГ ЖАВОБИ БОР!

“Отангизни ранжитманг” - 43-сон

ЭСЛАТМА: Мен иш билан бўлиб, фарзанаalar тарбияси хотиним зиммасида бўлди. Ана шу ишим нотўғри бўлган экан. Гулноз исми бўй етган қизимга одобсизлиги юзасидан танбеҳ берсам, мендан хафа бўлиб, гаплашмай, менсимай қўйди. Онаси ҳам унинг тарафида.

Гулбашакар

ЮЗИ ҚАРО

БЎЛМАЙЛИК!

Аёл хонадон соҳибаси, бола тарбиячиси, меҳрибон она, вафо ва садоқат тимсоли бўлгани учун ҳам муқаддас.

Йўлда кетаётиб 200 сўмга pista олдим. Бир вақт pista соллинган қоғоз ўрамидаги ёзувларга кўзим тушиб қолди: “Зино инсоннинг руҳий тинчлигини йўқотадиган разолатдир. Ифбатли бўлиш кишига тинчлик ва хотиржамлик бахш этади...”.

Сиз нега фарзандларингиздан хафа бўласиз? Бунга сизнинг зиғирча ҳаққингиз йўқ. Улар “ширинликлар”ни ейишганию, “уйинчоқлар”ни уйнашганини миннат қилибсиз. Уялинг-э. Норасида гўдакларингиз бу

фарзанд тирноғига зор. Оллоҳ берган буюк неъматнинг қадрига етинг! Фарзандларингиз вояга етганларида уларнинг қаҳрига дучор бўлманг.

Азизларим! Нуридийдаларимиз олдида юзи қаро, тили қисқ бўлмайлик, уларнинг юзи биз ота-оналариймонсизлигидан ерга қарамасин. Чунки бошимиз ёстиққа текканида гирди-капалак бўлгувчи улардир! Ниқоҳланиб турмуш қуриш-гу, лекин болаларингиз олдида ёмон қилиқларингизни йиғштириб, жон дилингиз билан уларнинг меҳрини қозонинг!

Фотима БОЛТАЕВА,
Хоразм вилояти,
Қўшқўпир тумани.

Бу мақолани ўқиб, ўз фикримни билдиргим келди. Шу билан бирга Гулноз синглимизга икки оғиз сўз айтмоқчиман. Гулноз синглим, худо кўрсатмасин, дадангиздан айрилиб қолсангиз, дадангизни қанчалик яхши кўришингизни ҳис қиласиз. Унда кеч бўлади. Пушаймон бўласиз. Масалан, мен дадамни қанча ҳурмат қилсам-да, жонимдан ортиқ яхши кўрсам-да, ҳозир афсусдаман. Чунки дадамдан айрилиб қолдим. Ҳаммаси бир зумда ўйламаганда содир бўларкан. Энди эса ҳар бир дақиқада, ҳар бир сонияда дадамга яхши кўришимни айтолмаганимдан афсусдаман, ҳозир ҳаёт бўлганида яхши кўришимни қайта-қайта такрорлаган бўлардим. Бу армонли дунё эканлигига энди тушуниб етдим. Дадангиз яхшиям вақ-

тида сизга тарсаки туширган. Дадангиздан тезроқ кечирим сўранг ва меҳроқибатли бўлинг. Чунки ҳар бир сўзимиз-у, ишимизнинг жавоби бор, бунга эсимиздан чиқармайлик.

Сизга келажақда бахт-омад тилаб қолам!

Лиза РЕЙМОВА,
Қорақалпоғистон
Республикаси,
Тахтақўпир тумани.

ОИЛАНГИЗНИ САҚЛАБ ҚОЛИНГ!

“Боламни кўзим қиймайди” - 32-сон

ЭСЛАТМА: Мувира деган қиз маъқул бўлиб, учрашиб-гаплашдик. Аммо бир дўстим: “Бу қизга уйланма, акасининг феъли оғир. Уришмаган одами бўқ”, - деди. Мен бу гапга парво қилмай, у қизга уйландим. Лекин хотиним фарзана кўргач, ўзгаради-қолади. Бугун энди ажралиш арафасидамиз.

Гулбашакар

ЎЗИНГИЗНИ ҲАМ ЎЙЛАНГ, МУҲАЙЁ!

Мақолани ўқияпман-у, сизга ачиниб кетаяпман, Муҳайё. Ўзингизни ҳам ўйланг-да, ахир. Укаларингизга тайёр пулни юбраверсангиз, улар еб ётаверадилар-да. Кечгача телевизор тагидан чиқмай, тайёрини еб ётиш ёдгек ёқади-да уларга. Лекин бу йигитларда ҳеч инсоф йўқ экан. Опасини узокда ишлатиб қўйиб, ётар уйига ҳам қарамай ётиши яхши эмас-да! Ахир ит ҳам ётар жойини тозалаб ётар, дейдилар-ку! Қаранг, ёшингиз ҳам ўттизга етиб қолибди. Ўзингизни ҳам ўйланг, синглим. Вақт ўтмасин. Эр-тага бош ёстиққа тегса, сизга энг аввало фарзандларингиз асқотади. Демак, вақти-

да турмуш қурган, вақтида фарзандли бўлган ҳам яхши. Сизнинг уйингизни қўриб-қўриб айнаган йигитларга ишонманг. Уларда севги тугул инсоф, диёнат ҳам, инсонийлик ҳам йўқ. Мабоодо улар билан тақдир бирлашиб қолганда ҳам сизни бахтли қилиши қийин-ов. Чунки ҳақиқий муҳаббат, ҳақиқий турмуш қуриш ҳеч қачон бойликка, нафсга қўл бўлиб қолмаслиги керак-да! Сизга барибир ачиниб кетаяпман. Укаларингизни ўз ҳолларига қўйиб кўринг-а! Улар мустақилликка, ўзлари ишлаб ёйишга одатланишсин. Ўзлари топишга ўтаганина ноннинг қадрини билишади хумпарлар. Сизга

“Уйимни келин қилишадими?”, - 48-сон

ЭСЛАТМА: Мен ошлангич каттаман. Укаларим ва синглим бор. Ҳақиқатча турмушга чиқмаганман. Сабаби, келган совчаулар уйимизнинг эскилигини кўриб, қайтиб кетишди. Укаларим уйимизни таъмирлашни ўйлашмади. Совчаулар эса келишиб, қайтиб кетмаверадилар...

Муаллиф: Гулбашакар

барибир ачинапман. Ўзингизни ҳам ўйланг-да, Муҳайёхон. Ўзингизни ҳам ўйланг...

Неъмат ОРИФ,
Андижон вилояти,
Хўжабод тумани,
Бобур қишлоғи.

БОЙЛИК БАХТ КЕЛТИРМАЙДИ

“Қизимга уйни берсангиз”, - 2007 йил 2-сон

ЭСЛАТМА: Ўғлим фарзандсизлик туфайли биринчи турмушдан ажралди. Ўғлимга ҳам, бизга ҳам бир қиз маъқул бўлиб, мўй бош-ламоқчи бўлади. Аммо... Қизнинг отаси эса: “Аввал қизим номига уйни расмийлаштириб, хужжатини берсангиз, сўнг мўйга рухсат бераман”, дейди...

Гулбашакар

Мақолани ўқиб, бундан 20-25 йиллар аввал бўлиб ўтган бир воқеа ёдимга тушди. Таниш бир ўртоғим мен билан учрашиб: “Жиянимнинг хотини вафот этди, шунга бир ёши ўтган қиз ёки эри ўлган, боласиз аёл бўлса, уйлантирардик”, - деди. Мен касалхонада ишлаганим учун биламанки, бизда ҳамшира қизлар кўп. Булар орасида ёшлари ўтиб, ҳали турмуш қурмаганлари ҳам бор. Мен шу қизлардан бири билан суҳбатлашиб, йигит билан учраштирдим. Қиз йигит билан учрашган биринчи кун: “Беш юз кишилик катта тўй-томоша қиласиз ҳамда у-бу нарсаларни олиб берасиз. Булардан ташқари, олтин узук, ши-

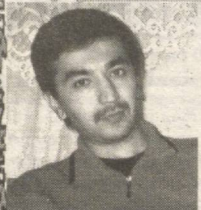
бирма халқа сўраган қиз ҳали ҳам сўққабаш, турмуш қургани йўқ. Мақоладаги қизнинг отаси зиёли, институт ўқитувчиси бўлгани билан “қизимга уйни берсангиз”, деб қиз бахтига ғов бўлишининг ўзини нодонлик. Ахир у билмайдимики, ҳамма жойда ҳам ҳўжалик-рўзгор бошлиғи эр-ку! Нега энди уй қизнинг номига бўлиши керак экан. Мана натижа нима билан тугади. Бу каби ҳолатларни эшитган йигитлар булардек Одамларнинг қизига ҳеч ҳам совчи юбормадилар.

Орадан бир ҳафта ўтиб, йигит шу қизнинг дугонаси билан учрашиб, иккиси турмуш қуришга аҳдлашибди. Қиз: “Ўйини иччамгина, дабдбасиз ўтказайлик, сўнг иккимиз ишлаб, болаларимиз тўйларига кўпроқ одам қақирармиз”, - деди. Бу таклиф йигитга маъқул бўлибди. Чунки олдинги хотинини Тошкент-гача касалхоналарга элиб даволатиб, анча харажатга тушган эди.

Йигит уйланди, болали-чақали бўлиб кетишди. Аммо, ҳалиги олтин узук, ши-

Раззок ҲАКИМИЙ,
Навоий вилояти,
Қизилтепа шаҳри.

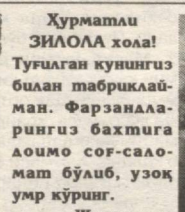
ТАБРИКЛАЙМИЗ

Хурматли алажонимиз
ЖОРИЛАА ака ва онажонимиз
САЙЁРА опа!
Туғилган кунингиз билан та-
бриклаймиз. Сизларга узоқ умр,
Соғлиқ-саломатлик, ишларин-
гизда каттадан-катта муваф-
фақиятлар тилаймиз.
Ўғлингиз Ҳамидулла Атаулласев.

Эркатобимиз,
суюқли
фарзандимиз
МАШҲУРАХОН!
Ҳаётдаги энг уну-
тимас кун, та-
ваалуа айёмингиз,
18 ёшингиз мубо-
рак бўлсин.

Хурматли
ЗИЛОЛА хола!
Туғилган кунингиз
билан табриклай-
ман. Фарзандла-
рингиз бахтига
доимо соғ-сало-
мат бўлиб, узоқ
умр кўринг.
Жиянингиз
Назокат

Менинг моҳрий **Машҳура** қизим,
Айланайин жонингдан ўзим.
Шукроналар қиламан шаксиз,
Ҳаргиз меҳрим, ҳурматим чексиз.
Уминг, ризқинг бўлсин зиёда,
Раҳмат, олқиш олин дунёда,
Андишали одоб-ҳаёда.
Исоқовлар оиласи.
Тошкент шаҳри, Бектемир тумани.

Хурматли, меҳрибон **ОНАЖОНИМИЗ!**
Тавалуа айёмингиз, қутлуғ 48 ёшин-
гиз билан чин қалбдан табриклаймиз.
Сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик
тилаймиз. Роҳатимизни кўриб юринг.
Қизингиз Диловоз Мирсаломова.
Тошкент вилояти, Паркент тумани.

ФИДОЙИ ИНСОНСИЗ!

Фаргона вилояти, Ўзбекистон ту-
мани, "Соҳибкор" ширкат ҳўжалиги-
га қарашли Кум қишлоғида яшов-
чи Расулжон ота Орипов қирқ икки
йил "Локомотив" заводида ишлади.
Рафиқаси билан 40 йилдан ошиқ
ахил яшашиб, ўн нафар
фарзанд ўстиришди. Жуда
бахтли, мазмунли яшади.
Аммо, тақдирда турмушнинг сино-
влари бор экан. Бемаҳал ўлим ра-
фиқасидан ажралган Расулжон ота
қайта уйланмади. Фарзандларини
ёлғиз ўзи ўстирди. Уларни ўқитиб,
касб-корли қилди. Қизларини узат-
ди, ўғилларини уйлантирди. Ўн фар-
зандидан 34 набира, 12 эвара кўриб,

бағри тўлди.
Ҳозир у нафақада, кексалик гаши-
ни сурмоқда. Етти йилки у "Оила ва
жамият" газетасининг ашаддӣ мух-
лиси эканлигидан хабардорман. Ҳар
йили ўзи почтага бориб обуна бўлиб
келади. Ўзининг, қавм-
қариндошларининг оиласи-
нинг фидойиси бўлган аjoyи-
иб инсон - Расулжон ота Орипов бу-
гун 81 ёшини қаршиламақда.
Табаррук ёшингиз қутлуғ бўлсин Ра-
сулжон ота! Илоё сизга юз ёш билан
ҳам юзлашиб юриш насиб этсин!

Кутлов

Эхтиром билан
Паттихон САМАДОВА

АБДУРАХМОН хусусий шифохонасида

ТОМОҚ, КУЛОҚ, БУРУН СОҲАСИ БЎЙИЧА
КУЛИНДАГИ КАСАЛЛИКЛАР:

1. Гайморит, фронтит, этмоидит, стеноидитни пункциясиз даволаш усуллари.
2. Аллергик вазомотор ринитлар.
3. Йирингли ва йирингсиз отитлар. Эшитишнинг пасайиши ва кулоқдаги шовқин.
4. Болаларда тез-тез учрайдиган ларингит, овознинг бузилиши ва томоқ-
даги "тиқилиш ҳисси", сабаби аниқланмаган йўтал.
5. Лор аъзолари аллигланмиши касаллиқларини лазер билан даволаш.
6. Танглайдаги бодомсимон без олиб ташланганидан сўнгги фарингитлар.
7. Шалпангкулоқликни, буруннинг ташқи кўриниши ва бурун деворини
жарроҳлик йўли билан даволаш самарали усуллар билан бажарилади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Чилонзор мавзеси, 17, 32-ўй. Телефон: 276-85-
86, 116-88-02. Мўлжал: "Чилонзор" метроси бекатидан "Собиер Раҳимов"
метроси томонига 500 метрга қурилиб, ўнга бурилади.

- КҮЙ (21.03 — 20.04).** - Анча ютук-
ларга эришадиган ва бироз толиқтира-
диган ҳафта. Қўлингизга яхшигина маб-
лаг тушиши кутилмоқда.
- СИГИР (21.04 — 21.05).** - Чоршан-
ба кўни эхтиросларга берилмаганин-
гиз маъқул. Бу яқинларингиз билан орангиз-
да келишмовчилик чиқишига сабаб бўлади.
- ЭГИЗАКЛАР (22.05 — 21.06).**
- Ҳафта ишбилармонлар ва тижорат-
чилар учун омадли кечса-да, соғлигин-
гиз бироз панд бериши мумкин.
- КИСКИЧБАҚА (22.06 — 22.07).**
- Анчадан буён орзу қилиб юрган
буюмингизни харид қиласиз. Шу боис
ҳафта давомиди аъло кайфиятда бўласиз.

МУНАЖЖИМЛАР

- АРСЛОН (23.07 — 23.08).** - Душан-
ба кўни қилинган тақлифлардан воз
кечинг. Ҳафта охирида эса янада фойдали-
роқ тақлиф тушиши эҳтимоли бор.
- БОШОҚ (24.08 — 23.09).** - Душанба
кўниги дилингизни хира қилишлари мум-
кин. Сал оғир-вазмин бўлсангиз ҳамма-
си ўтиб кетади.
- ТАРОЗИ (24.09 — 23.10).** - Дўстла-
рингиз билан учрашасиз. Бироқ кўнгли
очар давраларга боришдан ўзингизни
тийинг.
- ЧАЁН (24.10 — 22.11).** - Маёлаг ма-
саласида аҳволингиз танг бўлиши мум-
кин. Шу боис ҳафта бошидан тежамли-
роқ бўлишга ҳаракат қилинг.

- ЎКОТАР (23.11 — 21.12.).** -
Ҳамкасбларингизга муомала қилишда
эҳтиёт бўлинг. Арзимаган гап билан оран-
гиз бузилиши мумкин.
- ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12 — 20.01).**
- Ушбу ҳафтадаги кайфиятингиз қўлин-
гизга келиб тушадиган маблагга бог-
лиқ. Акс ҳолда ҳаётингизда муаммо туғи-
лиш хавфи бор.
- КОВҒА (21.01 — 18.02).** - Севги-
лингиз билан учрашасиз. Бироқ сало-
матлигингиз ҳақида қайғуришни ҳам
унутманг.
- БАЛИК (19.02 — 20.03).** - Қутил-
маган совғадан хурсанд бўласиз. Як-
шанба кўни эса уй-рузгор ишлари билан
банд бўласиз.

Тушлик пайти ҳамкасбим Сожида
опа билан овқатланиб бўлгач у ёқ,
бу ёқдан гаплашиб ўтириб туш
таъбирлари ҳақида сўз очилиб қолди.
"Тақдирга ишонасизми?", - деб сўраб қол-
ди ҳамкасбим. Қутилмаган бу саволга
иккилибди: "Билмасам, ишонаман", - де-
дим. "Менинг кўрган тушим доим ўнги-
дан келади. Сизга бир воқеани сўзлаб
бераман", - дея давом этди шеригим:
- Ўрта мактабнинг битирув синфида ўқиб
юрган кезларимда бир туш кўрганман. Унда
бир кампир менга солдат йигитнинг сура-
тини кўрсатиб: "Мана шу қуёв бўлади. Шун-
га турмушга чиқасан", - деяётган эмиш. Мен
эса суратни қўлимга олиб қараб, ҳеч нар-
сани тушулмай, "Ким бу", - деб қайта-қай-
та сўраётган эмишман. Кампир эса: "Қуёв,
қуёв", - дея паст овозда қайтараяпти.
Кўрган тушимни ҳеч кимга айтмадим,
лекин узоқ вақтгача ёдимдан чиқмади.
Мактабни тамомлаб олийгоҳга ўқишга
кирганимда уйимизга совчилар кела бош-
лади. Ота-онам мени бу йил турмушга
узатмоқчи эмасликлари-
ни айтиб жавоб бе-
риб юбордилар. Лекин
нариги маҳалладаги

дон соҳиб бажонидил уни қабул қилиб-
ди ва унга жой кўрсатибди. Ушбу хона-
дон жуда қашшоқ, камбағал яшар экан.
Уша кечада ўша хонадонда фарзанд
дунёга келибди. Уй соҳиб қиз кўриб-
ди. У бундан шундай севинобдики, тақ-
дирга, Оллоҳга минг бора шукрона кел-
тирибди. Уларнинг бу қувончига ён-ат-
рофдаги қўшнилари ҳам шерик бўли-
шибди. Лекин, йўловчи йигит... У бой
хонадоннинг фарзанди экан. У тақдир-
га ишонмас экан. Хуллас йўловчи йи-
гит ухлаб тонгга яқин бир туш кўрибди.
Бир мўйсифид чол унга: "Бу қизалоқ се-
нинг тақдиринг бўлади", - дермиш, қай-
та-қайта. Йигит бўлса जिғибийрон
бўлиб, нималар деб алжираянсан, мен
ҳеч қандай тақдирга ишонмайман", - деб
чолни ҳар қанча ҳайдамасин, чол бу
сўзни қайта-қайта такрорлармиш.
Эрта тонгда йўловчи йигит ўша чақо-
лоқнинг ярим қулогини кесиб олибди
ва ўз йўлида давом этибди.
Орадан анча йиллар ўтибди. Йигит кат-
та савдогар бўлибди. Уйланибди,
фарзандлик бўлибди. Фарзандлари
воёга етганда аёли бедаво дардга
чалинибди-ю, оламдан ўтибди.

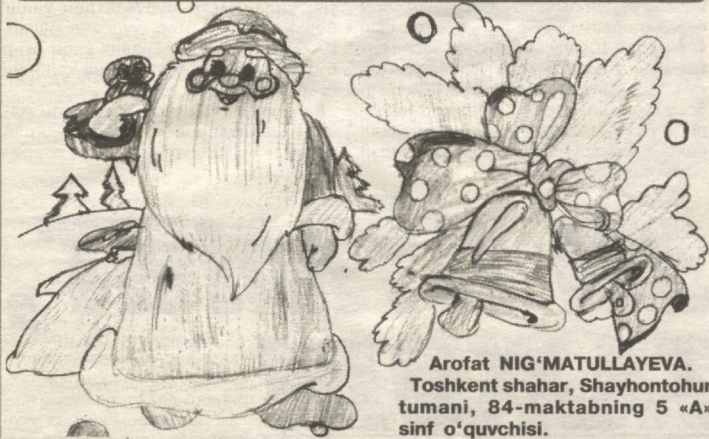
ТАҚДИРГА ЁЗИЛГАН БЎЛСА...

бир хонадондан совчилар жуда кўп қат-
нашди. Ота-онам кўнишмади. Қолавер-
са, мендан олдин турмушга чиқмаган
опам бор эди.
Хуллас олийгоҳни тугатиб турмушга
чиқдим. Яхши оилага келин бўлдим. Тақ-
дирни қарангки, аввал уйимизга роса
катнаган нариги маҳалладаги совчиларга
келин бўлдим.
Бирин-кетин фарзандлик бўлдик.
Катта қизимни мактабга бериш арафа-
си эди. Ўйдаги ҳужжатлар орасидан бир
кичик суратга кўзим тушди-ю, эътибор
бермадим. Бир оздан сўнг эрим келиб
қолди. Ўша кичкина суратни қўлига олиб
қараб турди-да, "Бу суратни танияпсан-
ми? Сенинг эринг бўлади шу?", - деб
ҳазиллашди. Ўша суратни қўлимга олиб
яхшилаб қарасам... "Ё тавба, бу ўша, мен
мактаб давримда кўрган тушимдаги су-
рат". Ёқамни ушлаб қолдим ва эримга
қараб: "Мен бу суратни тушимда кўрган-
ман, рост", - дедим ҳаяжонланиб. Гапим-
ни эшитган эрим қулиб юборди.
- Ўша пайтларда қайнона бувим бўлар-
ди, - деб сўзида давом этди Сожида опа.
- Ёшлари саксондан ошган бўлса ҳам ёш
қўринардилар. Уларни жуда яхши кўрар
эдим. Улар билан гаплашган киши роҳ-
атланар эди. Ўша суратни олиб бориб
кўрсатдим ва кўрган тушимни ҳам гапи-
риб бердим. Бувижоним гапларимни
мароқ билан тинглаб: "Тақдиринг тушин-
га аён бўлибди-да билам", - дедилар ва
менга бир ривоятни айтиб бердилар:
- Бир йигит узоқ сафардан қайта туриб бир
қишлоқда тунаб қолмоқчи бўлибди. Чун-
ки борар манзили анча йироқ, кун кеч
бўлиб, қоронғу тушиб қолган экан. Қиш-
лоқ хонадонларининг бирига келиб бир
кеча тунаб қолш учун жой сўрабди. Хона-

Бу вақтга келиб қишлоқда туғилган
қизалоқ ҳам катта бўлибди. У шундай чи-
ройли қиз бўлибди-ки, унга барчанинг
хаваси келар экан, унга ошиқ бўлган-
ларнинг саноғи йўқ, лекин бир нуқсон-
и бўлгани учун, яъни бир қулогининг
ярми кесилган: келган совчилар нуқсон-
ни кўриб айниб кетишар экан. Шунинг
учун ҳам у қариқиз бўлиб қолибди.
Аёли ўлган савдогарга шу қизни да-
лолат қилишибди. Қизнинг чиройини
кўрган савдогар унга ошиқ бўлиб
қолибди. Ҳатто қизнинг нуқсонини ҳам
унинг кўзига кўринмабди. Ва ўша қизга
уйланибди.
Тўй ўтгач савдогар қиздан: "Ким сени
бундай...", - деб сўзини тугатмасдан ҳам
киз кўзига ёш олиб: "Мен туғилган ке-
чада отам бир мусофир йигитни бир ке-
чага тунаб қолмишга ўз уйидан жой бе-
рибди. Ўша мусофир нима мақсадда
қилган билмайман-у, у номарднинг
ишини қилиб кетган, яъни менинг бир
қулогимни ярмини кесиб, бир умрга
нуқсонли қилиб қўйди. Отам уни ким,
қаердан эканлигини ҳам билмайди, та-
нимайди. Шу нуқсоним учун менинг
бахтим очилмай қолган", - дедди.
Шунда савдогар йигит бир неча йиллар
илгари, бир қишлоқда тунаб қолгани ва
кўрган тушини эслабди. Тушда мўйсиф-
ид чолнинг "Сенинг тақдиринг...", -
дегани, ўзининг эса "мен тақдирга ишон-
майман", - деганлари ёдига тушибди.
Йигит: "Ё, Оллоҳ!! Мен тақдирга тан бер-
дим. Мен тавба қилдим!", дедди ва қил-
ган бу ишидан жуда пушаймон бўлибди.
Бу бир ривоят. Лекин "Тақдирингга
ёзилганидан ортғи бўлмайди", - деган
иборага мен яна бир бора амин бўлдим.
Шоира ҲАСАНОВА

Aziz bolajonlar! Siz ham chizgan rasmlaringiz va yozgan ertaklaringizni o'z suvratigiz bilan birga bizga jo'nating. Yoshingiz va nechanchi sinfda o'qishingizni ham yozishni unutmang. Rasmlaringizni oq qog'ozga chizing. Xatlaringizni kutamiz!

Arofat NIG'MATULLAYEVA.
Toshkent shahar, Shayhontohur tumani, 84-maktabning 5 «A» sinf o'quvchisi.

Boisxon SAYDALIYEV.
Toshkent shahar, Yakkasaroy tumani, 160-maktabning 5 «B» sinf o'quvchisi.

Risolat HAKIMOVA.
Toshkent shahar, Yakkasaroy tumani, 160-maktabning 5 «B» sinf o'quvchisi.

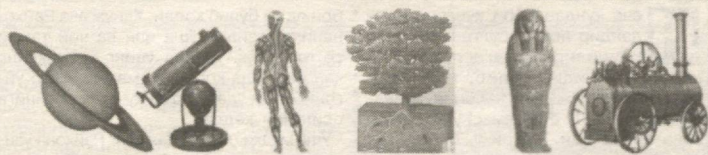
BAHORIM
Bahorim san bahorim,
Ko'klamdagi nahorim.
Navro'zdan berding darak,
Bahorim san bahorim.
Bahor bu—ko'ngildagi iliq tuyg'ular,
Bahor bu—tog'lardagi mayin shaboda.
Bahor bu—chiroyli ochilgan gullar,
Bahor bu—erigan qorlar.

Bahorim san bahorim,
Bahordan gullaydi gullarim.
Bahorda oqadi g'ov-g'ov suvlar,
Bahorimsan bahorim.

Ravshan ISMATOV.
Toshkent shahar, Shayhontohur tumanidagi 98-maktab o'quvchisi.

Robiyaxon MADAMINOVA.
Andijon viloyati, Marhamat tumanidagi 35-maktabning 7-sinf o'quvchisi.

НИМА? НЕГА? НИМА УЧУН?

КАДИМГИ МИСР ВА НИЛ ДАРЭСИ

Нил дарёси Мисрни жанубдан шимолга қадар кесиб ўтади ва Ўрта ер денгизи-га қуйилади. ҳар йили Июль ойида дарёнинг суви кескин кўтарилади ва қирғоқ бўйлаб катта-катта майдонларни сув бо-сади. Натижада тупроқ сувга ва унинг тар-кибидаги минералларга тўйинади. Ок-тябрь ойида сув қайтгач, унумдор ва ям-яшил майдонлар намоён бўлади. Қадим-да деҳқонлар мана шу ерларга экин экиб, мўл ҳосил олганлар. Қадимги Миср ци-вилизацияси айнан Нил дарёси қирғоқ-лари бўйлаб ривожланган. Мазкур ци-вилизация эраимиздан олдинги 3100 йилда фиръавн Менес томонидан иккита мус-тақил подшоҳликдан иборат бўлган Миср бирлаштирилган бошланади ва эраимиз-дан олдинги 332 йилда Александр Ма-кедонский томонидан Миср босиб олин-гач инкирозга юз тутади.

МИСРЛИКЛАРНИНГ САНАМ ВА БУТЛАРИ

Қадимги мисрликлар табиат кучларини, яъни қуёш, сув, шамол ҳамда қандайдир сир яширинган деб ҳисоблаган барча нар-саларини илоҳийлаштирганлар. Илоҳий санамлар ичида энг кучлиси қуёш худоси Ра бўлиб, у бутун ҳаёт ва

тириклик манбаи ҳисобланган. Кейин ҳосилдорлик илоҳаси Исида ва ўлиқлар илоҳи Озирислар туришган. Улардан кейинги ўриндан эса Озирис ва Исида-нинг ўғли Хорус жой олган. Шунингдек, уларда болаларни, оналарни, ҳайвонлар ва ўсимликларни ҳимоя қилувчи санам-лар ҳам бўлган.

Бошқа санамлар эса у қадар катта аҳа-миятга эга бўлишмаган. Уларга маълум бир шаҳар, қишлоқ ёки ҳудуд аҳолиси, маъ-лум бир касб эгалари сифинишган, хо-лос. Одатда, қадимги мисрликлар ўз ҳу-доларини одам танали, ҳайвон бошли шаклида тасаввур этганлар.

ТУТАНХАМОН ХОБХОНАСИНИНГ СИРИ

Кўпчилик Миср фиръавнларининг хо-бхоналари тавқи-лаънат маскани деб ҳисоблашади. Аслида эса бу бир афсона холос. Бор-йўқ ҳақиқат шундаки, Миср рухонийлари хобхоналарни ўғрилار-нинг ҳужумларидан сақлаш учун тобут устидаги тошларга илоҳий оғохланти-ришларни ўйиб ёзганлар. Аммо бу нар-са ҳам хобхоналарни босқинчилардан асрай олмаган, деярли барча хобхона-лар турли даврларда ўғрилар томонидан "тозалаб" кетилган.

Бу жойлар тавқи-лаънат маскани эка-ни ҳақидаги афсоналар 1923 йилда, яъни археологлар Тутанхамон хобхона-сини топишгандан сўнг пайдо бўлган. Чунки орадан маълум вақт ўтиб, ушбу хобхонани текширишда қатнашган экс-педиция аъзоларининг деярли барчаси турли бахтсиз ҳодисалар, ноаниқ касал-ликлар туфайли вафот этишади. Оқибат-да газеталарда тавқи-лаънат ҳақидаги мақолалар пайдо бўлади.

Археологик гуруҳ раҳбари Хоуард Картер бу ердан фиръавн Тутмос IV қа-бини ва машҳур қиролчи Хатшепсут-нинг қабр тошини топади.

ТУТАНХАМОН ХОБХОНАСИДАГИ БОЙЛИКЛАР

Тутанхамон XVIII сулолага мансуб фиръавн бўлиб, жуда ёш вафот этган. Миср аъналарига кўра уни бутун бой-ликлари ва шахсий буюмлари билан бирга тилла тобутда дафн қилишган. Ар-хеологлар хобхонага киришганда бу ер-даги бойликларни кўриб лол қолиш-ган. Чунки хобхонадаги тўртта залда сандиқларда тиллалар, заргарлик буюм-лари, турли ҳайкалчалар, қимматбаҳо тошлар билан безатилган тахтлар бор эди. Деворлар эса жуда ажойиб тарзда чизилган расмлар билан безатилганди.

МИСРНИ КИМ БОШҚАРГАН?

Қадимги мисрликлар ўз подшоҳларини фиръавн деб атаганлар ва у қуёш худоси Ранинг ўғли эканлигига ишонганлар.

Фаръавнлар мамлакатда тўлиқ ҳоки-мият эгалари бўлишган. У Мисрни бошқарган, армиянинг олий бош кўмондони бўлган, қонунлар қабул қилган, олий қадам сифатида ҳукмлар чиқарган ва ҳокazo. Мисрнинг барча ерлари ва бойликлари унинг мулки ҳисобланган.

Фиръавнлар кўп марта уйланиш ҳуқуқига эга бўлишган. Унинг фарзанд-лари, қариндош-уруғлари олий таба-қани ташкил этган ва мамлакатни бош-қаришда, армияда юксак лавозимлар-ни эгаллаганлар. Шунингдек, уларга кўпдан кўп имтиёزلар ҳам берилган.

Фиръавн мамла-катни вазири ёрда-мида бошқарган. Вазирининг амал-дорлар деб атал-ган кўплаб ёрдам-чилари бўлган. Улар солиқларни йиғиш, канал-лар қазий,

ибодатхоналар қуриш каби ишларни бошқариб туришган.

Деҳқонлар ва ҳунармандлар қуйроқ табакани ташкил этишган. Ҳунарманд-лар металлга ишлов бериб, иш қурол-лари, заргарлик буюмлари, турли ас-боб-анжомлар, қурол-яроқлар ясаган-лар. Қулоллар эса пайдан уй-рўзгор буюмлари ясаган. Конлар ва ибодатхо-надаги оғир ишларда қулла меҳнати-дан фойдаланилган.

ДАРМОН тайёрлади.

Неча кундан бери кўнгли нимадандир нохуш бўлган Райхона, кимнидир йўлагиси, кўргиси келар, кимнидир топиб, кимнидир йўқотиб қўяётгандай, қалбини қийнаётган жумбоқни еса олмас, унга жавоб топа олмас эди. Охири у, бу мушкул вазиятдан чиқишининг йўлини топди. Топди-ю сўнгги беш йил ичида бирор марта ҳам кўришолмаган отасини бориб кўргиси, холидан хабар олгиси, ичида армон бўлиб ётган дардларини тўкиб солгиси келди.

У тезлик билан сафар тараддудини кўрди-ю, уйдагилар билан хайрлашиб, йўлга отланди. Узоқ масофага қатновчи машиналар бекатига етиб боргандан кун анча ботиб, кечки салқин тушиб қолган эди. Йўловчиларни кутиб турган "Нексия" машинаси орқа ўринди-гига ёш эр-хотинлар ва Райхона жойлашди, хайдовчининг ёнида эса ёши

бон одам бўлиб қолди. Ханузгача Райхонанинг оғзидан ўша нон ва чой таъми кетгани йўқ. Шунда унинг мурраккина қалбида ўша қоровул амакига меҳр уйғониб, уни "дада" деб кучгиси, бўйнига осилгиси келди.

Ўша муҳиш воқеадан сўнг Райхона ўзини анча катта бўлиб қолгандай сезар, "дада" деган сўзни эслашдан қўрқар, ойи-жонисининг ҳамма айтганларини қилар, гапига кирар эди.

Райхона оғир хўрсиниб, болаликдаги бу дахшатли сўзнинг неча йилларгача мағзини чақолмаганларини, қалбига етказилган жароҳатнинг дардини унутолмаганлигини яна бир бор эслади. У айниқса, 1-синфга ўқишга берган йилларини эсдан чиқара олмайди. Бир кунги ўқитувчиси армия кунига атаб: "Хамма отасига совға тайёрласин, энг чиройли совғаларга яхши баҳолар қўйман", деди. Шунда Райхона дарс тугагунча партадан

ухлаб қолган Райхона ярим тунда онаси ва меҳмон аёлининг пичирлашиб гаплашаётганидан уйғониб кетди-ю, кўзини очмай ўзини ухлаганга солиб ётди. "Қаранг, Хамидохон, Райхона кап-катта қиз бўлиб қолибди. Худо умрини берса ҳеч гапмас экан-да? Эсингиздами тугруқхонадан келганингиз. Мен кечки пайт мол соғабган эдим. Қўшнилари кий-чу-видан югуриб чиқсам, анави гўрингда тўнғиз қопгур қайноғаниз Ориф, болани йўрғабдан ушлаб уч марта отиб юборган. Сиз шўрликни изиллаб йиғлаб болани ердан олиб қочиб, қўшникига беркинганингиз ҳозиргача кўз олдимдан кетмайди". Шунда онаси: "Ҳа, эсдан чиқармиди у қора кунлар. Лекин "қайтар дунё экан", ўша қайноғам узоқ йиллар бола кўрмади. Қаранг Оллохнинг ишларига, унга фарзанд берди-ю аммо кўриш бахтидан маҳрум қилди. Дунёда бундан ортиқ бахтсизлик борми?"

рини шунга ўхшатар эди.

Райхона, айниқса болаликдаги энг яқин ўртоғи-ён қўшниси Юлдузни жуда кўп эслар эди. У тили чучуқроқ бўлиб, кунда эрталаб бошини пастига на девордан чиқариб: "Яйхон, бўл тезроқ, дадамни машинаси келди, янги шахарга чиқиб айланиб келамиз", -деб чақирар эди. Дарҳақиқат, унинг дадаси Акрам тоға ажойиб бир меҳрибон киши бўлиб, кенжатоғи, эркатойга қўшиб Райхонани ҳам айлантирар, музқаймоқлар олиб берар эди. Албатта бундай меҳр-мурувватдан унинг боши осмонга етар, хурсанд бўлар, қувонар, лекин отасизлик каби оғир битмас жароҳат мурғаккина қалбини эзар, азоб берар эди.

Райхона елдай учиб бораётган машина деразасидан ташқарига қараб кетар экан, ўзининг ўсмирлик даври-ни эслади.

МЕНДАН РОЗИ БЎЛИНГ, ОТАЖОН!

каттароқ киши ўтирар эди. Хамма "Тошкентгами?" деб, яна бир бор сўраб, ишонч ҳосил қилган ҳайдовчи машинани шитоб билан ҳайдаб кетди.

Райхона эса, аввало Тошкентга, ундан сўнг эса киндик қони тўкилган жонажон, қадимги ва навқирон Самарқанд шаҳрига тезроқ етиб бориш, болалиги кечган кўчаларни яна бир бор кўриш, ёшлиги билан учрашиб истагида қалби ширин ҳиссиётлар билан тўлиб тошар ва манзилга тезроқ етиб боришга шошар эди.

Райхона эсини танибдики, фақат онажонини, ўзидан 3 ёш катта опа-жонисидан иборат оилада яшар эди. У кунда боғчага қатнар экан, дадасининг қўлидан маҳкам ушлаб кетаётган бола-ларга ҳаваси келар, ўзининг дадаси йўқлигидан ҳайратланар, ҳатто афсусланар ҳам эди.

Бир кунги қиш фасли эди шекилли. Райхона боғчасидан келиб: "Дадам, дадам қани? Менинг дадам нимага йўқ!" деб жанжал қилиб, роса йиғлади. Шунда онаси эртасига Райхонани сахар билан уйғотиб, дадасининг олдига олиб боришини айтди. У пайт автобуслар ҳам камчил эди. Шунинг учун улар усти очик юк машинасида кетишди. Узоқ йўл юриб, кечки пайт она-бола Қора-дарёга етиб келди, район марказида шинамгина ҳовли олдига тўхташди. Қия очик эшикдан, қисиниб, қимтиниб ичкарига кирган она- болани, дастурхон атрофида шоду-хуррам ўтирган эр-хотинлар совуққина кутиб олишди. Шунда ойиси, Райхонага қараб: "Ана даданг, бор олдига, йиғлаб кун қилиб юбординг мени", деб 5-6 ойлик боласини бағрида олиб ўтирган кишини кўрсатди. Бегона одамнинг олдига бориш-бормаслигини билмай, гангиб турган Райхона, "дадаси" бўлмиш кишининг иргиб туриб онасини тепиб: "Йўқол қаромавачанг билан! Яна пул сўраб келдингми, алваст, мендан бир тийин ҳам пул ололмайсан! Йўқол, йўқол!" -деб ҳақоратлашадан тошдай қотиб қолди. Қаҳр-ғазаб, вазоҳатдан кўзлари ола-қула бўлган киши онажонисини судраб кўчага чиқарди-ю, эшикни қулфлади. Ичкаридан эса аёл кишининг, хотини бўлса керак, "боп-ладиз, ажаб бўпти" деб, қикирлаб қулгани эшитилди.

Райхона эса ерда ётган онасининг қонга беланган юзларидан ўпар ва "Ойи-жоним, кечиринг мени, энди ҳеч қачон "дада", деб йиғламайман, сизни қийнамайман", -деб кўз ёши тўқар эди.

Бироздан сўнг онаси иккови қоп-қоронғуда узоқ йўл юриб поезд стациясига етиб келишди. Бирорта поезд келиб қолармикан, деб туришганда қоровул келиб: "Совқотиб қолманглар", -деб ичкарига иссиқ печанининг олдига жой қилиб, катта кружкада ширин чой ва бир бурда нон берди. Тонг сахардан бери туз тотмаган она-бола учун бу энг ширин таом, бу-энг меҳри-

бош кўтармай ўтирди. Унинг олдига келган ўқитувчиси: "Нега совға тайёрламайсан, Райхона", -деб сўради. Шунда унинг Пулат деган синфдоши иргиб туриб: "У менинг қўшним, дадаси ташлаб кетган, у бечораларнинг ҳатто уйлари ҳам йўқ. Бировникида ижарада туришади", -деб ҳиринглаб қулди. Ўзи шундай ҳам зўрға ўтирган Райхона синфдан отилиб чиқди-ю, уйга қараб югуриб кетди. Уйга кириб келган укасининг рангирўйини кўриб кўрқиб кетган онаси Малика уни бағрига босиб: "Бўлди, бўлди йиғлама, ким хафа қилди сени?" -деб юпатар, бошқа гаплар билан чалғитар эди.

Шу воқеа сабаб бўлдики, орадан кўп ўтмай Райхона қаттиқ касал бўлиб қолди. Қизининг иситма аралаш алаҳсирашдан кўрқиб кетган онаси "тез ёрдам"нинг келишини ҳам кутмай, елкасига опичиб касалхонага олиб борди. Райхонанинг қўлоғига дўхтирининг, "Вақтида келибсиз опа-жон: "Ревматизм" ёмон касал-да, юракка ўтиши мумкин", -дегани чалинди. У касалхона шипига тикилиб, қараб ётар экан, ўша "дадаси" бўлмиш кишини кўз олдига келтирар, ўзи тушунмаган ҳолда ҳам кўргиси келар, ҳам нафратланар, ҳам эртақлардагидек бир юмалаб "яхши дада" бўлиб қолишини жуда-жуда истар эди.

Райхона онажонисининг заводда икки сменалаб ишлашадан, ярим ойлигини ижара ҳақиға тўлашадан, рўзгорнинг гордай ташвиши унинг бошида эканлигидан ичидан эзилар ва тезроқ катта бўлиш, онасининг оғирини енгил қилишни истар, шунга интилар эди.

Бир кунги мактабдан қайтган Райхона ҳовли эгасига Ҳамрохон аянинг жанжалли устидан чиқиб қолди: "Кўтар қўрпанг, бошқа уй топ. Мана бу мегажин кичкина қизинг жонга тегди, югуриб кириб, югуриб чиқиб. Халиги кун: "Қизимнинг бошига сув қуйиб бер", десам: "Йўқ", -деб чиқиб кетди". Райхона айбдор одамдай бошини эгиб ўтирган онасига қараб, чидолмай югуриб чиқиб кетиб, томга чиқди ва ўзини қип-қизил лолақизғалдоқлар бағрига ташлаб, тўйиб-тўйиб йиғлади. У негидир болалигида тор шахар кўчаларига сизмагандай, фақат уйлари-нинг томида юрар, мовий осмонга тикилар, ўзи билан ўзи сўйлашар, сирлашар, қўнглини бўшатар, ширин орзулар оғушлида сузар эди.

Кунларнинг бирида уларнинг уйига дадасининг қишлоғидан ён қўшниси Ой-ниқса ҳола меҳмонга келди. Кечки овқатдан сўнг онаси қилиб берган ўринда

Шунда Ойниқса ҳола: "Сиз ҳам гулдай умрингизни хазон қилмай, бировнинг этагини тутсангиз бўлармиди?" -деди хўрсиниб. Онаси эса: "Э, қўйинг бу гапларни. Тўғри, ўйинда 23 ёшда эдим. Хусну жомолим ҳам жойида эди. Жуда кўплар: "Иккала болангиз етимхонага бергин-у, ўзинг учун яшагин", -дейишган. Бир кунги уйда ҳеч нарсаси йўқ, биласиз, урушдан кейинги йилларни. Эрталаб турдим-у иккала болани етаклаб бориб, етимхона дарвозаси олдига қўйдим. Қўйдим-у бир неча қадам юриб, яна "дод" деб йиғлаб орқага қайтдим. Ўзим суронли йилларда отам ўлиб, онам бошқа эрга тегиб, амакиларнинг қўлида қолиб, бир бурда нонга зор бўлиб, етим бўлиб ўсдим. Энди мен шўрлик етимнинг бола-ларини ҳам етим бўладими, деб емай едирдим, қиймай қийдирдим. Мана энди Оллоҳга шукр, иккаласи ҳам анча катта бўлиб қолди. Айниқса Райхона мактабда фақат 5 баҳога ўқийди.

Улар узоқ гаплашиб бўлиб, ухлаб қолишди. Райхона эса тонгача йиғлаб, ёстиқни хўл қилди. Кейинроқ 5-6 синфларда эса, қайси бир шоирнинг "туғилдим-у шу он бўлдим"-деган шеърини қайта-қайта такрорлар ва ўзининг тақди-

эди. Сахар билан туриб қизини ўқиш-га кузатар, кутиб олар ва доим мен ўқийладим сизлар яхши ўқинглар деб ўқитар эди.

Бир кунги ўқишдан чиқиб кетаётган Райхонанинг олдига бир киши келиб: "Қизим Райхона, мен отангман, кел сўрашайлик", -деб кўл узатди. Бу гапни эшитган қизининг бошидан бир пақир совуқ сув қуйгандай сесканиб кетди-ю, индамай бошқа томонга юрди. Орқасидан югуриб келган отаси: "Тўхта, тўхта жон қизим, ахир мен отанг, отангман-ку", -деди. Ҳазабдан қилтирган Райхона: "Қандай қилиб қизингиз бўлай, менинг отам аллақачон ўлган, у ёруғ дунёда яшамайди", -дедию йиғлаб югуриб кетди. Ўша учрашувдан сўнг Райхонанинг қалбида бир-бирига қарама-қарши икки ҳис, икки туйғу туғилган эди. Бир: "Қўй, энди ахир отанг, отанг-ку, Сен унинг зурриёдасин-ку? Сени излаб келгани, бош эггани, пушаймон бўлгани, узр сўрагани эмасми", -деса, иккинчиси эса: "Қўй, боқма юзига ҳам, ўзига ҳам, ота бўлиб оддий одамликни раво кўрмаган бўлса", -дер, нафратини оширар эди.

(Давоми 13-бетда)

Салима болаларини тинчитгач, эртанги дарсига тайёрланиб, дафтар текшириб, гарчи кеч ётган бўлсада, одатдагидек, бу кун ҳам сахарда уйгонди. Кенжаотой Халимжоннинг: "Онам "будильник", деганини эслади-ю, лабига табассум югурди, чеҳраси ёришди. Бир-бирининг пинжиги тикилиб ётган болаларига қараб, меҳри товланиб, бир зумгина тикилиб қолди, усти очилиб қолган Зилоланинг кўрпасини тутатган бўлди-да, сон-саноксиз юмушлари ёдига тушиб, истамайгина жойидан кўзгалди, оёқлари чалишиб, беҳолгина қаддини ростлади. Наҳот шунчалар дармонсизланиб кетаялман, қирқни қоралаб қўйдим, бу ёғи қарилик, "уттизга кириб, ўтин бўлади", дейишди, деган хаёллар билан, ҳафсаласизлик билан кийина бошлади. Аслида-ку, унинг ҳолатини кийиниш деб бўлмас - ҳар галгидек ювилавериби, ранги унниқиб кетган рўмолини ўради, миҳда илиғлик турган нимдош ҳалатини олди ва шоша-шоша чиқиб кетаётди, даҳлиздаги ойнага кўзи тушди-ю, бир зум тўхтаб қолди, унга тикилиб қараркан, хаёл олисларга етаклаб кетди...

Турмуш ташвишларига ўралашиб, уй-ҳовли орасида мокидай қатнаб, жой йиғди кунни раҳматлик онаси олиб келган ойнани уйининг тўрида асрарди. Болалари кўпайишиб, бирин-кетин буй чўза бошлагач, даҳлизга олиб чиқишган эди. Қизи Жамила, ўғли Эркинжонни ойна олдида кўриб қолса, энтикиб кетар, ўзини ойнага солишга унда на вақт, на имкон, на ҳафсала қолганди. Бугун эса ойна олдида, узоқ йиллардан кейин ўзига-ўзи рўбарў бўлди. Ажинлар кўпайибди. Дағаллашган кўллари билан юзларини секин сийпалаб-сидириб қўйди, гўё ажинларини текислагандай. Шу пайт ойна туб-тубидан онаси

қараб тургандай туюлди. Яққол кўрди беозор, мулоим боқиб турган онажони қиёфасини. "Қандай гўзал эдинг, жоним", деб шивирлагандай бўлди-ю, беихтиёр кўзини юмди, қўлларини олдинга чўзди кучиб олмақчидай, қўллари муаллақ қолди ва истамайгина кўзини очди. Секин юриб, ҳовлига чиқди. Ювиниб, дарвозани очди ва

Челакни кўтарганча, ошхонага ўтди, ширчи тайёрлади. Эри, болалар, қайнонаси бирин-кетин уйғониб, дастурхон атрофида жам бўлишди. Уларни йиғиштириб, супуриб-сидирган қизи Жамила чой дамлади. Қаватиға кириб, дастёр бўлиб қолган, юмушларининг бир қисмини зиммасига олган қизининг ҳадемай бошқа хонадонга бори-

ўғлим, - деди қайнонаси. - Қиз бола унашилгач, чўзиб юришининг ҳожати йўқ, бугун бўлса ҳам кетади, эртага бўлса ҳам. «Кам-кўстларини тўғрилагин-да, келишса, розилик бериб, тўйни бошла».

- Ўзим ҳам шу фикрдаман, онажон, - деди Ҳомиджон, - кам-

Haft tavshilari va kuyovlari

ри, байрамлар, муқаддас саналарда кутди илинж билан, армон билан.

Кейинчалик истак орзуға айланди ва ўнгиди амалга ошмаслигини сезибми, тушларида кўра бошлади - гўдақлиги, болалиғидагидай гуллар, совғалар оғушида сархуш юрганларини...

Хаёллари ипларини эрининг овози узиб ташлади:

- Сен, хотин, менга шундай ҳам ёқаверасан, энди...

- Бизга ҳам, бизга ҳам, - келишиб қўйгандек оталари гагини ярмидан илиб кетишди болалар.

Салиманинг вужуди музлаб кетди. Нега айтди эри шу сўзни, гапирмаса бўлмасмиди?... Ичидан уни оқлаб, ўзи тўқиган сўзларни эри номидан ўзига айтиб ўтирганди: "Онаси, сенику бошигдан зар сочса ҳам арзийди-я, аммо кўлимиз калталиги, имкониятларимиз чекланганлигини биласан. Қизингнинг сарпосидан битта камайса ҳеч нарсаси бўлмас, киймай йиққанларини тўкиб солдинг, додираб қолмади. Ҳеч бўлмаганда янги қўйлак тиктира қол, сенам".

Ва эри айнан шу сўзларни айтишига умр бўйи ўзини ишонтарган, кутмоқ ҳам эътиқод деб билган эди-ку. У бир зум ўзини муаллақ сездди: болалиғида, яхши кунларида баҳоли қубрат миттигина совғачани ёстиги тағига яшириб қўядиган, келин бўлиб тушганидан кейин ҳам мункиллабгина дарвозасидан нимадир гарибгина шу ҳолатида у қишда яланғоч новдаларда нимадандир умидвор бўлиб, илиниб турган етим япроққа ўхшарди. Лаҳзада узилиб кетмаслик учун беихтиёр қизи Зилоланинг бошига эгилди: юзларини, кўзларини унинг сочлари орасига аширди.

Бахшанда БОЛТАЕВА,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон тумани.

ЕТИМ ЯПРОК

ташқарини супуриб, шакаробина қилиб, сув селди. Шу ҳовлига тушганига йигирма икки йил бўлибдики, аҳвол шу. Қайнотаси раҳматлик ҳаётлигида ҳам ҳар тонг у очарди дарвозани. Ҳали-ҳануз шу. Баъзан эри Ҳомиджонга дадаси: "Қадимда дарвозани эркаклар очиб, кўчани бир айланиб, қайта кириб келишаркан, нияти нопоклар биринчи қадам босмасин", деб ҳазиломуз гап қилиб кўярди. Лекин аҳвол ўша-ўша, ўзгармас эди.

Тут драхтига илинган челакни олиб, у янги туққан сигирни соғиш учун молхонага қараб кетди. Сутнинг шовиллаб челаққа урилишидан, кўпириб-кўпириб тўлаётган идишга қараб, унинг кўнгли қувнади, сутнинг ёқими хиди сархуш қилиб жилмайдди. Болалар насибаси-да, сутини камайтиргани йўқ жонивор, ҳар тугул рўзгорини ҳам эшлаб, ортганини богчага ҳам бериб турибман, кам-кўстимизга яраятти, ишқилиб, дея шукроналик билдирди.

шини ўйладию алланечук титраб қолди. Ишқилиб, бахтли-тахтли бўлсин, деб қўйди ичда. Нонушта пайти суҳбат яна тўйга бориб тақалди.

- Бугун қудалар келиб қолишса ажаб эмас, рўзадан олдин тўйни қилайлик деб тикилинч қилишяпти, ўтказиб бера қол,

бор-а, аммо кўшда бор-йўғи биттагина костюм-юбкаси борлигини, мактабга ишга келганидан бери шунки кийишини яхши билишди-ку. Нечта синфда раҳбар бўлди, қанча ўқувчиси битириб чиқди, янгилари келди, лекин шу кийими ўзгаргани йўқ. Тугилган, тўй кунла-

бор-а, аммо кўшда бор-йўғи биттагина костюм-юбкаси борлигини, мактабга ишга келганидан бери шунки кийишини яхши билишди-ку. Нечта синфда раҳбар бўлди, қанча ўқувчиси битириб чиқди, янгилари келди, лекин шу кийими ўзгаргани йўқ. Тугилган, тўй кунла-

МЕНДАН РОЗИ БЎЛИНГ, ОТАЖОН!

(Боши 12-бетда)

Райхона қалбини қийноққа солган, иккала нидонинг қайсисига қулоқ солишини билмас, отасини "ота" деёлиш билмас, дили айтса ҳам, тили бунга айлалолмас эди.

Йиллар ўтиб Райхона ўқишни битириб, турмуш қуриб, шириндан-шакар фарзандлар қўриб, оналик бахтига мўяссар бўлди. У отаси бағрида эркаланиб яйраётган болаларига қарар экан, ўзининг дили ўқисик, кемтик болалиғини эслар, отасини бориб кўргиси, ҳолидан хабар олгиси келар, лекин бу истагини яна орқага сурар эди.

Бир кун кечки овқат пайтида қия очик дарвозадан мўйсифид чолнинг олдин ҳассаси, сўнгра ўзи кўринди.

Эшикдан кириб келган чол: "Райхона кизим, поезддан тушдим-у сеникига келялман. Даволангани йўлланма беришувди, олдин сизларни кўриб кетай дедим", - деб қучоқлашиб сўрашди. Шунда Райхона биринчи марта ўзини ота бағрида ёш боладай сезиб, узоқ йиллар юрагиди армон бўлиб орзусига эришгандай қалби қувонча тўлди. Болалар эса бирпасда "опоқ дадажон", - деб бири елкасига чиқар, иккинчиси ҳассасини уйнар, атрофиди гирди-кап-чак бўлар эди.

Шунда кун тунда ота-бола узоқ гаплашди. Шунда отаси: "Райхона, кизим, кечир бу жохил отангни. Ёшлиқдаги қалтис: хатоларимдан ҳозир ўзим ҳам нафратланаман. Онанг илрлик жуда

содда аёл эди. Мен мартаба, амал ботқоқларига ботиб, ўз зурриётларимни унутиб, мунофиқлик қилдим", - деди.

Отасининг томоғига бир нарсаси тикилгандай йиғласираб, қийналиб гапиришларидан Райхона алланечук бўлиб: "Бўлди, бўлди дадажон, сиз кечирим сўраманг, бош эгманг, барибир менинг отамсиз. Менинг томимирда сизнинг қонингиз қайнайди", - деб беихтиёр йиғлаб юборди. Бу йиғи Райхонанинг юрагиди узоқ йиллар битмаган дардига мал-ҳам, дилига мадад бўлгандай эди.

Шундан сўнг, ҳамма армонлар, азоблар, афсус-надоматлар билан ота-бола ўртасидаги девор ағдарилгандай бўлди. Улар энди онда-сонда хат ёзиб туришар, бир-бирларидан хол-аҳвол сўрашар эди. Отаси эса, ҳар йили келар, қизи билан, набиралари билан дийдорлашар, дардлашар ва яна хайрлашар эди.

Райхона қандайдир соғинч ҳиссидан секин "уф" тортди, атрофга қаради-ю, ҳали манзилга етиш узоқ эканлигини англаб хаёлга чўмди.

У дадасининг охириги марта келганини эслади. Ўшанда дадаси уст-бошлари йиртик, юз-кўзлари кўқарган ҳолда кириб келиб: "Э, кизим, худо бир саклади. Йўлда машина ағдарилиб, зўрга чиқиб олдим", - деди. Ўша кун дадаси туни билан инқиллаб чиқди. Райхона унга гоҳ қайноқ чой, гоҳ оғрик қолдирдиган дори ичқизар, қарар эди. Шунда у: "Оғрикдан қийналасизми", - деганда отаси: "Э кизим, номинг ўтир урушинг

жарохати ханузгача қийнайди. Бутун аъзойи - баданим илма-тешиқ бўлиб, 17 жойимдан яраланганман", - деб жавоб берди. Райхона дадасининг довораклиги, шижоатидан ичда фахрланар, уни кўрқок, "номард", деб ўйлаган дамларни эслаб, ўзидан-ўзи уялар, хижолат чекар эди.

Райхона хаёллар оғушида манзилга етиб қолганини билмай ҳам қолди. Хайдовчи йиғит орқага ўғирилди-ю: "Опа келдик, тушинг энди", - деди. Уйқудан уйғонган кишидай шошиб-пишиб машинадан тушган Райхона, текис асфалт йўлдан дадасининг уйи томон кетар экан, юрагининг тез-тез уришидан безовта бўлар, қадамини тезлатган сари йўл узоқлашгандай туюлар эди.

Эшик олдида хомуш ўтирган дадасининг катта ўғли Азизни қўриб, "тинчликми" деб сўради-ю, уйга югуриб кирди. Уйнинг тўрида қараватда беҳуш ётган, оғир дард азобидан инграётган дадасини қўриб: "Дада, дадажон, мен қизингиз Райхона, етиб келдим, очинг кўзингизни", - деди-ю, бағрига бош қўйди. Қизининг иссиқ нафасидан секин кўзини очган отаси, жонсиз ётган қўлларини зўрга кўтариб қизини қучди ва яна хушидан кетди.

Райхона отасининг дарддан сарғайган юзларига, қўкиб кетган кўзларига қараб, унинг омонати Оллоҳга топширишдаги азоб-уқубатларидан ўзининг ҳам бутун аъзойи - бадани зирқираб оғриётгандай туюлар, фарзандлик тўғриси билан

қуёнар эди. У туни билан дадасини ёнида ўтирар экан, оила, бола-чақа ташвиши билан, қолаверса, эски гина-қудуратлар деб, қари кекса отасининг кўзини тўрт қўлиб, келиб кўролмаганига, ҳолидан хабар ололмаганига афсус-надоматлар чекар, совуш қолаётган юзларидан ўпар, йиғлар, ёлворар эди.

Тонгга қиян, дадаси хушига келмай, дилидаги гапларни тилига чиқаролмай жон таслим қилди.

Райхона отасини охириги йўлга қузарар экан, ўзининг мана энди ҳақиқий отасиз бўлиб қолганлигини, мана энди етим бўлиб қолганлигини бутун жисми-жони билан англаар, юрагининг бир парчаси узилгандай ич-ичидан эзилар, хўрлиги келар, ота олдидаги қарзини узоқмаганлигидан ўқинар эди.

У ўзининг ёшлик бебошлик йилларидаги аччиқ сўзлари билан отасининг дилига озор етказганини эслар экан, ўзини-ўзи кечиролмас, виждон азобидан қочолмас эди.

Райхона армон, афсус-надомат ўтида ёнар экан ўзига-ўзи пичирлар: "Одамлар, мен қаби отага озор бериб, азоб чектирманг, "Отанг тўнғиз қавмидан бўлса ҳам рози қил", - деган нақлни унутманг, токи сизни бир умр виждон азоби қийнамасин", - дегиси келар, ичидан отилиб чиққан дод-фарёдини яна ичига ютар. "Мендан рози бўлинг, отажон", - деб қайта-қайта такрорлар эди...

Раъно ҲИММАТКУЛОВА,
Фаргона шаҳри.

ИПАКДЕК МАЙИН БЎЛСИН...

Ёз келиши билан аёллар атрофи очик, енгил пойфазалар кийишга ўтишади. Аммо кўпчиликда муаммо пайдо бўлади. Кишки совуқлар ва дармондорилар етишмаслигидан оёқлар қотиб, дағаллашиб кетган. Уларни қандай парваршилаш ва ипакдек силқик қилиш мумкин? Бу унчалик қийин эмас. Агар эринмасангиз қуйидаги усуллар билан уларни майин ва чиройли кўринишига эришингиз мумкин.

ЁКИМЛИ ЧЎМИЛИШ...

Оёқларимиз танамиздаги бошқа аъзоларга қараганда энг оғир вазифани бажарса-да, аммо, ҳамиша унга эътиборни қаратавермаймиз. Айниқса, совуқ пайтларда оёқларга анча оғирлик тушади. Оғир этик ва иссиқ пайпоқлар кийиб олиб оёқ терисининг нафас олишига ўзимиз қийинчилик туғдирамиз. Оқибатда оёқлар териси қуруқшаб, ёрилиб кетади.

Бунинг учун энг яхши даво—ҳафтада икки марта оёқларни ванна қилишдир. Оёқларингизни қандай воситалар билан ванна қилиш уларнинг муаммосига боғлиқ. Алоҳ вааннаси оёқ томирларидаги қон айланишини яхшилашга ёрдам беради. Ялпиз ва лимон ўтлари чарқончи қолдирса, мойчечак билан тирноқгул ўтлари билан қилинган ванна улардаги майда ёриқларни даволайди.

Ванна суви ҳарорати 37°дан ошмаслиги керак. Агар томирларда муаммо бўлса, унда хона ҳароратидаги сувдан фойдаланганингиз маъқул.

Оёқлар соғлом, аммо терлайдиган бўлса, уларни аввал 2-3 минут совуқ сувга, кейин эса иссиқ сувга солиб ўтириш керак.

Ваннадан сўнг...

Жуда дағал ва қотиб кетган товонларни пемза билан қириб олинг. Товонга ёғли кремлардан қалин қилиб суриг-да, устидан сув қроғоз билан ўраб, қалин пайпоқ кийинг. Оёқларни махсус тайёрланган ваннага 40 минут давомидда солиб ўтириш керак бўлади. Бу анча кўп вақтни олса-да, аммо, товонларингизни юмшатиб, силқик қилади.

Оёқларини доимий равишда парваршилаб юрадиган аёллар ҳар гал ваннадан сўнг тозаловчи пилинг суришлари керак. Лекин, фақат 2 минут давомидда туриши лозим. Акс ҳолда таъсирчанлигини ошириб юборади.

Баъзи аёллар оёқларида гўё чумоли ўрмалаётгандек ҳолатни хис этишади. Бу ҳолат асаб касалликларидан, артрит, буйракдаги ўзгаришлар ва камқонлик туфайли юз беради.

Шунинг учун кўпроқ олма ейиш керак бўлади. Унинг таркибида темир моддаси кўп бўлгани учун мушакларни бўшаштиради.

Бунинг олдини олиш мумкин. Уйқудан олдин кўп овқат ейиш ошқозон-ичак ишлаши фаолиятини бузиш ушбу касаллиқнинг келиб чиқишига туртки бўлиши мумкин.

Уйқудан олдинги 30-40 дақиқа сайр қилинса, уйку хотиржам бўлиб натижада оёқлар яхши дам олади.

Оёқларнинг беҳаловат бўлишига уларнинг ҳаддан ташқари совуққотиб қолиши ҳам сабаб бўлади. Шунинг учун ҳеч қачон оёқларнинг совуққотиб қолишига йўл қўймаслик керак. Шунингдек, тунда оёқларга табиий ипдан тўқилган пай-

МОСИНИ ТАНЛАБ ОЛИНГ!

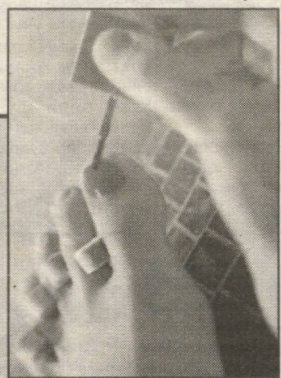
Товонларингизни яхшилаб қириб тозалаб олганингиздан кейин яна бир совуқ сув билан чайинг. Сўнг уларга крем суриг. Буни яхши кечкурун, уйкуга ётишдан олдин қилганингиз маъқул. Акс ҳолда крем пойфазалингизга сингиб кетиб, унча фойда бермайди.

Оёқлар учун крем танлашда терингиз қандай ҳолатдалигига эътибор беринг.

Агар тери жуда қуруқ бўлиб, ёрилиш ва қуруқшабга мойил бўлса, унда озиклантирувчи кремлардан фойдаланинг. Айниқса, алоҳ ва ёнғокдан тайёрланган кремлар тери учун жуда фойдали.

Шунингдек, оёқларга салқинлик бағишловчи кремлар ҳам бор. Улар оёқлардаги оғирликни йўқотиб, вена томирларидаги қон айланишини яхшилайди.

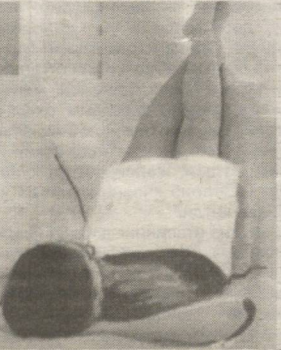
Хушбўй кремлар эса микро-барни йўқ қилади ва замбуруғли касалликлар олдини олади. Агар бу касаллик энди бошланган бўлса,

поқ кийиб ётиш ва яхшилаб уқалаш ҳам катта фойда беради. Баъзи ҳолларда бу ҳолат чекишни ташлашга ўтиб кетади. Шу боис чекадиганларга аввало чекишни ташлаш маслаҳат берилади. Лекин тиббиётчиларнинг фикрига кўра оёқлар аввало баланд пошнали пойфазал кийишдан оғир экан.

Шунинг учун оёғи оғрийдиган аёлларга паст пошна, имошқой пойфазал кийиш тавсия этилади. Шунда ҳам оғрик қолмаса, унда албатта шифокорга учрашиш керак бўлади.

Кунлар иссиқ пайтда кўпчилик оёқлар ишииб, гўё оғирлашиб қолгандек туюлади. Бундан қутулиш мумкин. Бунинг учун полга ётиб оёқларингизни юқорига қўтаринг-да, шу ҳолатда 5 дақиқа туринг. Бироздан сўнг оёқларингиздаги иши йўқолади.

МАЛИКАДАН ДЕХКОН АЁЛГАЧА...

Илгари оқсуяк аёллар ўзларининг ташқи кўринишлари ва айниқса оёқларининг чиройли кўринишлари учун қаттиқ ҳаракат қилишган. Улар табибларнинг олдида бориб оёқлар учун тайёрланадиган турли дори ва малҳамларни сўраб олиб фойдаланишдан сира ҳам тортинмаганлар.

Шуни кизиқки, илгари оқсуяк хонимлар оёқларини... Оқ винодан тайёрланган ваннага солиб ўтиришар экан. Бунинг учун улар винони қайноқ ҳолга келгунча қайнатиб кейин сал совутиб фойдаланишган.

Оддий деҳқон аёллар эса, ялангоёқ бўлиб далада ишлаганда қотиб, ёрилиб кетган товонларига пиёзни пишириб боғлашган. Бу муолажани улар кечкурун, уйкуга ётишдан олдин амалга оширишган.

Юқорида айтилган ҳар икки усуллар ҳам катта фойда бериб оёқ терисини, товонларни юмшатиб ёрилиб кетишдан сақлаган.

Терлайдиган оёқларни ҳар кун икки қирқбўғим (хвош) ўти, маврак (шалфей) ва мойчечак ўтлари солиб тайёрланган ваннага солиб ўтириш ёрдам беради.

Иттиканак (Череда) ўтлари билан тайёрланган ванна тез толиқадиган ва ишиадиган оёқларни тетиклантириб ишни қайтаради.

Қаттиқ қадок бўлган товонларга туйилган саримсоқпиёз билан думбани аралаштириб боғланса юмшатади.

Оёқдаги тирноқларни ўзингиз олсангиз бурчакларини кесиб юбормасликка ҳаракат қилинг. Бу замбуруғ касаллиги келиб чиқишига сабаб бўлади.

Бир ош қошиқ мингбарг (тысячелистней) ўти устига бир стакан сув қуйиб паст оловда 20 минут қайнатинг. 40 минутдан кейин дамламага пахта ботириб олиб ярага босинг.

Шунингдек, мингбарг билан отқулоқнинг (подорожник) янги узилган баргларида тенг микдорда бўтқа тайёрлаб босиш ҳам фойдали.

Уйда оёқни табиий махсулотлар билан пилинг қилиш, яъни, тозалаш мумкин. Ўрик ёки шафтоли мевалари билан оёқнинг дағал жойлари ишқаланса, қуруқшаган терини силқик ва кўркам қилади.

ХУШБЎЙ ЛАЗЗАТ

Ёзда қиядиган атрофи очик пойфазалда оёқлар чиройли кўринишини, кишида пайдо бўлган нуқсонларни тезроқ йўқотишни истасангиз хушбўй ваннадан фойдаланишнингиз мумкин. Бунинг учун сув солиб тайёрланган тоғорага махсус мойлардан, шифобахш ўтлар ва гуллардан солинг. Айниқса, атиргулнинг гулбарглари солиб тайёрланган ванна оёқлар терисини кўркам қилади.

Симиллаб оғриётган оёқлардаги оғрикни қолдириш учун ялпиз ва мойчечак ўтлари дамламасидан ванна қилинг.

Агар оёқлар доимо совуққотиб юрса, ялпиз ва розмарин дамламаси билан арти, иссиқ пайпоқ кийиб ётинг.

МАСЛАҲАТЛАР:

Агар ҳар кун эрталаб уйғонганингизда оёқларингиз симиллаб оғриётган бўлса, албатта сабабини аниқланг. Чунки улар танада кальций етишмовчилигидан, вена томир-

лари кенгайганидан ёки ясси оёқликдан бўлиши мумкин. Шунинг учун уйкуга ётишдан олдин тўпикларни биронта ўсимлик ёғи билан яхшилаб, пастдан юқорига қараб уқаланг.

Ушбу шифобахш аралашма ҳам оёқлардаги чарқоқларни бирпасда қолдиради. Буни тайёрлаш осон. Бир стакан кунгабоқар мойини олиб бир чой қошиқ туз солиб, то туз эриб кетгунча яхшилаб аралаштирилади. Тайёр бўлган аралашмани оёқларга суриб сувқоғоз билан ўраб, устидан пайпоқ кийиб олсангиз. Уйкуга ётишдан олдин эса иссиқ сув билан яхшилаб ювиб ташласангиз бас. Бу муолажадан сўнг уч кун ўтгач оёқларингиздаги оғрик йўқолиб, енгил бўлади.

Эрталаб ва кечкурун уйда бўлганингизда оёқларингизнинг учига юриб туринг. Стулга ўтириб оёқларингизни силкитиш машқларини бажаринг.

Гилмага ўтирган ҳолда оёқларингизни навбатма-навбат олдинга узатиб, гўё юраётгандек ҳаракатлар қилинг. Шунинг унутмангки бу машқларни бажараётганингизда тиззаларингизни букмаслигингиз керак.

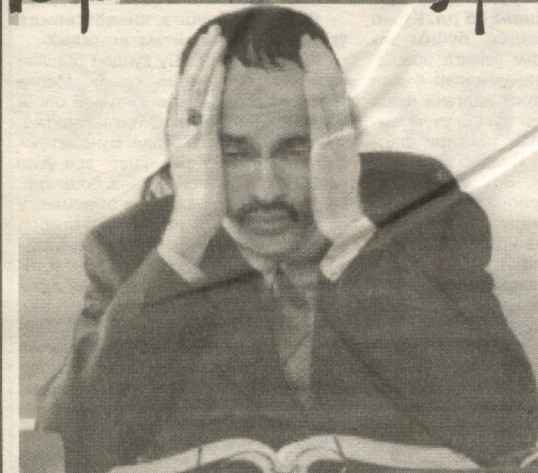
Оёқлардаги мушаклар оғирган-

да уйда даволаш мумкин. Бунинг учун сельдер илди-зининг 0,5 литр шарбатига 0,5 кило асал аралаштирилади. Ушбу аралашмани кунга уч маҳал овқатла-нишдан 20 минут олдин истеъмол қилинса, оғрикдан асар ҳам қолмайди. Шунингдек, хом картошкани майда қирғичдан чиқариб бир чой қошиқ керосин қўшиб бўтқа тайёрланади ва оғриётган жойга сурилади ва ярим соатдан сўнг ювиб ташланади.

Саҳифани Дилбар ва Басира тайёрлади.

ЭРКАКЛИК ҚУВВАТИ

НИМАСИ БИЛАН ХАВФИ?

Кундалик турмуш таъвишлари, югур-югурлар туфайли кўпинча жинсий ҳаёт бузилади, тўғрироғи унга вақт қолмайди. Чунки, ҳозирги пайтда кўпчилик аввал уй-рўзгор юмушлари, болалар тарбияси билан банд бўлиб, бу масалага вақт ҳам ажратмайдилар. Жинсий ҳаётга нисбатан бефарқлик эса эркекларда жинсий ожизликка (импотенция) сабаб бўлади. Жинсий алоқага эътиборсизлик эса эркек ва аёл саломатлигига қаттиқ таъсир қилади. Юрак-қон томирлари мускулларидаги қон айланиши ёмонлашади. Меъёрида бўлмаган жинсий ҳаёт инсоннинг яшашга бўлган қизиқишини пасайтириб, ҳамиша руҳан тушкун ҳолатда юришига сабаб бўлади. Бу эса ўз навбатида уларнинг унумли меҳнат қилишига ҳалакат беради. Бундай ҳолатга тушган одамларни даволашнинг энг яхши усули - эҳтиросни қучайтириш (либидо) дир.

ЎЗИНГИЗГА ИШОНИНГ!

Ҳаётини қувват етишмовчилиги туфайли киши кўроқ, асабий бўлиб қолади. Бундайлар-

ПУЛ КЕРАКМИ, ЛАЗЗАТМИ?

Рухшунослар жинсий муаммоларни ҳал қилиш учун тадқиқотлар ўтказишганда, бу муаммо нафақат танага, балки, ички жинсий қувватга ҳам боғлиқ эканлигини аниқладилар. Шуниси қизиқки, бу борада пул ҳам катта рол ўйнаб экан. Одамлар пулга ҳаддан ташқари меҳр қўйишлари рост. Ана шундай кишиларда эса жинсий муаммолар кўп туғилади. Шунинг учун шифокорлар бундай беморларга пулга ортқича берилмасликни тавсия этадилар. Айнан пулсеварлар орасида юрак хасталиклар, қон босими ошиши ва простата, аденома, қанд касалликлари кўп учраши тиббиётда исботланган.

Эҳтироссиз эркеклар бутунлай соғлом эмас, уларда камида 2-3 та жиддий касалликлар, биринчи ўринда эса бепуштлиқ кузатилган. Эҳтироснинг камая боришига эса кўп ичиш, чекиш ва гиёҳвандлик моддаларини истеъмол қилиш сабаб бўлади. Рухшуносларнинг тадқиқотлари қўра, айнан йирик бизнесменлар, ишбилармонлар ва катта тadbirkorларда жинсий ожизлик кўп кузатилган. Касод бўлиш, амалидан ажраллиш, ҳаёти учун ҳамиша хавфсираб юриш, уларни шу қўйга солган.

АЖДОДЛАРИМИЗ ТАЖРИБАСИДАН

дан омад ҳам юз ўгиради. Агар сезган бўлсангиз, севиб қолган инсонлар гўё қанот чикариб учиб юргандек бўладилар. Севиб-севилган инсон ўзини жуда кучли, тоғни урса толқон қиладигандек ҳис этади, унга омад ҳам кулиб боқаваради. Эҳтирос, интилиш, қониқиш - бу лаззатланишдир. Мутахассислар фикрича, жинсий алоқа орқали эркек ва аёлда бир-бирига ҳаётини қувват, айниқса, кўпроқ руҳий қувват узатиш жараёни юз берар экан.

● **Халқ табобатида жинсий қувватни ошириш** учун асала-ричилик маҳсулотларидан фойдаланилган. Бунинг фойдаси катта бўлгани учун ҳам турмуш қурилгандан кейинги даврни "асал оий" деб ҳам аташган. Шарқо-

на табобатда асал билан даволаш хануз биринчи ўринда туради. Асал ва гул чанг-ларида гормонлар, минераллар, аминокислоталар жуда кўп. Шунинг учун қишда ҳар куни 2-3 чой қошиқ асални истеъмол қилиш, ёзда эса буни 1,5 - 2 барабар кўпайтириш фойдадан ҳоли эмас.

● **Зулуклар билан даволаш** - минг йиллардан буён фойдаланиб келинаётган усуллардан биридир. Турли жинсий муаммоларни даволашда зулуклар кичик тоз суякларни соҳаси, чот орасига ҳам қўйилади. Зулуклар қон томирларида қўйилиб қолган қонларни сўриб олиб, шу жойлардаги қон айланишини меъёrlaштиришга ёрдам беради. Зулуклар билан 10 кун давомиди ҳар куни 10 тадан зулук қўйилади. Қон сўрувчи бу мавжудотлар билан даволашнинг фойдаси катта.

● **Мануал даволаш** - огрик жойни босиб даволаш усули ҳам қадимдан мавжуд. Бу усул билан эркек ва аёлни ҳам даволаш мумкин. Иссиқ ҳаммомда жигар аста-аста босилади. Бундай муолажадан сўнг ошқозон ости безлари, ичаклар фаолияти яхшиланиб, жинсий қувват ҳам тикланади.

● **Фитотерапия** (доривор ўтлар билан даволаш) - Саломатликни турли доривор гиёҳлар дамламаси билан даволаш жуда осон. Дафна (лавр) барглари, занжабил (имбир), кашнич, шивит, маврак (шалфей) ўтларидан икки ош қошиқдан солиб тайёрланган дамлама эркеклик қувватини ошириш учун катта фойда беради.

● **Эркеклик қувватини ошириш** учун ёрдам берадиган энг фойдали табиий ўтлардан бири женьшендир. Ушбу мўъжизали илдиэни гул чанглари, мўмий ва тухумнинг сариғи билан аралаштириб истеъмол қилинади. Шунингдек, жинсий алоқа қилишдан бир соат олдин пушти родиоланинг спиртдаги аралашмасидан икки чой қошиқдан ичилса қувватни оширади.

● **Эркеклар учун энг фойдали** мева ёнғоқ бўлиб уни қуй-

идагича тайёрлаб ейиш тавсия этилади: Ёнғоқнинг мағизи яхшилаб туғилади. Сўнг, тенг миқдордаги мағизга, тенг миқдордаги асал қўшиб яхшилаб аралаштирилади, овқатланган, ярим соатдан кейин (қунига 2 чой қошиқдан) ейилади. Бу муолажа бир ой давом эттирилади. Зарурат туғилганда ҳар куни 75 грамм миқдорда ёнғоқ мағизидан еб юриш мумкин.

Рухшунос олимларнинг тадқиқотларига қараганда эр-хотиннинг муносабатлари ёмонлашиб, оилаларнинг бузилишига жинсий алоқага оид муаммолар сабаб бўлар экан. Жинсий алоқанинг бузилиши, эр ёки хотиннинг жинсий алоқа пайтида қониқмаслиги оқибатида қатор юрак хасталиклари, ошқозон яраси, қон босимининг ошиб кетиши, руҳий бузилиш, бўғоқ, сурункали бош огриғи, жиддий касалликлар келиб чиқиши тиббиётда исботланган. Куйидаги маълумотлар тиббиёт фанлари номзоди, доцент, уролог Мэлс РҮЗИМЕТОВнинг тавсиялари асосида тайёрланди.

СИРЛАРИ...

● **Қуртилган мевалардан:** 200 граммдан майиз, қора олхўри, анжир қоқисини олиб яхшилаб янчиб, 12 дон аёғоқнинг мағизи аралаштирилади. Музлаткичга қўйиб ҳар куни 2 ош қошиқдан еб, кефир билан ичилади.

● **Куйидаги ўтлардан тайёрланган шифобахш дамламаларни** ҳар куни 1,5 - 2 литрдан ичишнинг фойдаси катта:

● **Бир ош қошиқ қоқиғул** (одуванчик), 3 ош қошиқ откул (подорожник), 2 ош қошиқ бинафша гулларида аралаштирилиб, устига 0,5 стакан сув қўйилади ва паст оловда 5-7 минут қайнатилади. Бу аралашмадан ҳар куни икки ош қошиқдан уч маҳал ичилади.

● **4 ош қошиқ наъматак**, 2 ош қошиқ қулмоқ гуддачалари, (шишки хмеля), 1 ош қошиқ жўхори популари (рыльца кукуруза) аралаштирилиб, устига 1 литр сув солиб, 15 минут қайнатилади.

● **4 ош қошиқ мойчечак** (ромашка), 3 ош қошиқ қичитки ўт (крапива), хушбўй смородинанинг 3-4 дон барги устига икки стакан қайноқ сув қўйилиб, дамлама тайёрланади.

ЭРКАКЛАР УЧУН МАХСУС ПАРХЕЗ

Эркекларда учрайдиган деярли барча касалликларга жинсий ожизлик сабаб бўлади. Жинсий алоқани мунтазам давом эттириш учун эса эҳтирос пайдо бўлиши керак.

Эҳтиросни қучайтириш учун

шивит, селдер, саримсоқпиез, кашнич, карам, помидор ва бодрингдан устига ўсимлик ёғи қўйилиб тайёрланган салатларни кўпроқ еб туриш тавсия этилади.

Айниқса, ундирилган қовоқ уруғи цинк ва Е дармондориларига жуда бой. Буни тайёрлаш қийин эмас. Каттароқ товоққа нам латта қўйилиб, устига қовоқ уруғлари териб чиқилади. Сўнг, бироз сув қўйилиб дераза олдига қўйилади. 1-2 кунда уруғлар ёрилиб, унади. Шу уруғларни олиб чайнаб ейиш керак. Фақат қовоқ уруғигина эмас, балки, кунгабоқар, бугдой уруғларидан ўстириб ейиш ҳам мумкин. Айниқса, дирилдоқ (холодец) таомининг фойдаси беки-

ёсдир. Дирилдоқ тайёрлаш учун (қайнатилган суякларда кальций моддаси жуда кўп) лимон, пиез, саримсоқпиез, сабзи, қизил қалампир қўшилса

қувватни яна ҳам қўпайтиради. Майдаланган ёнғоқ мағзи ва қора олхўрига қаймоқ аралаштириб еб туришни қанда қилмаслик керак.

✓ Мана бу усул билан қўйилмаком шифобахш компот тайёрлаш мумкин. Смородина ва малина баргларида 10 дондан олиб, устига бир литр қайноқ сув қўйинг. У икки соат тургач, сузиб олиб шакар ўрнига бир чой қошиқ асал, бир чой қошиқ қора смородина мураббоси аралаштирилади. Бу хушбўй компотни кун бўйи ичса бўлади.

Иложи борица ёғли овқатларни, дудланган маҳсулотларни қамроқ истеъмол қилингани маъқул. Хафтада бир кун енгил овқатланиш ёки оч қолишнинг фойдаси катта. Мунтазам равишда сабзи, лавлаги ва селдер шاربатиға сув аралаштириб ичиш танани куч-қувватга тўлдиради. Шунингдек, тухум, балиқ, сут ва сут маҳсулотларини ҳар доим истеъмол қилиш мумкин.

Қунига жарлик, тоғ йўлларида 8-10 километр пиеда юриш, кейинчалик эса бу ма-софани қўлда бирор юк билан босиб ўтиш танани чиниктиради. Аста-секин жисмоний машқлар билан ўзни тоблаб бориш натижасида танадаги қон айланиш фаолияти яхшилана, юракни мустаҳкамлайди.

Эркекларда бўладиган зўриқиш ва жиззакчилик жинсий ожизликка сабаб бўлади. Бунинг олдини олиш эса ҳар кимнинг ўз қўлида. Қўпроқ кулиш, самимий ҳазиллар оиладаги келишмовчиликларнинг олдини олиб эру хотинни бир-бирига яқинлаштиради. Энг огир дамларда ҳам инсон ҳаётини енгиллаштириб, қўнғилли қилади. Шунинг учун бўлар-бўлмас нарсаларга асабий-лашмаслик керак.

Дилдор ва Ҳамида тайёрлашди.

654 Ёшим 30 да. Ажрашганман. Асли андижонлик бўлсам ҳам ҳозир Тошкент шаҳрида яшайман. Қўринишим кўркам, жиддий йигитман. Тижоратчи-савдогарман. Ойламин моддий томондан таъминлай оламан. 28 ёшгача бўлган, келишган, оқила ва ораста қизга уйланоқчиман. (қаердан бўлса ҳам майли)
Манзилим тахририятда.

Жамшид

655 Ёшим 25 да. Ҳали турмушга чиқмаганман. Маълумотим ўрта-махсус. Пазандчилик, тикувчилик ва тиббиётдан хабарим бор. Ишлайман. Юридик техникумни битирганман. Келишган, хушрўй қизман. 30 ёшгача бўлган, Тошкент шаҳрида яшайдиган, ўзининг уй-жойи бўлган, камтар ва жиддий йигит билан танишиб, оила қуриш ниятидаман.
Манзилим тахририятда.

Табони

656 56 ёшдаман. Аёлим вафот этган. Асли тошкентликман. Фарзандларим ташвишдан қутулганман. Уй-жойим етарли. Бизнес билан шуғулланаман. Ичмайдиган, чекмайдиган эркакман. 50 ёшгача бўлган, Тошкент шаҳрида яшайдиган саранжом-саришта, ақлли бир аёл бўлса уйлансам дейман.
Манзилим тахририятда.

Сайдазим

657 Ёшим 28 да. Ажрашганман. Бир кичик қизчам бор. Уй-жойим етарли, моддий таъминланган аёлман. 35-40 ёшгача, ажрашган, уй-жойли, яхши оиланинг фарзанди бўлган, давлат ишида ишлайдиган, кўркам эркак билан танишиб, ширин оила қуриш ниятидаман.
Манзилим тахририятда.

Дилафрўз

658 Ёшим 37 да. Ажрашганман. Бир нафар ўғлим бор. Зардушлик қилиб рўзгор тебратаман. Уй-жойим йўқ. 50 ёшгача бўлган, уй-жойли, вафодор эркак билан турмуш қурмоқчиман. Ўша эркак қайси вилоятда бўлса ҳам бориб яшашга розиман.
Манзилим тахририятда.

Замира

659 Ёшим 30 да. Миллатим таатар. Ажрашганман. Меҳнаткаш ва ҳалол йигитман. Ўзимнинг уй-жойим бор. 27 ёшгача бўлган, кўнглимни тушуниб, мен билан уй-рўзгор қиладиган оқила қизга уйланиб, қамтали қиломоқчиман.
Манзилим тахририятда.

Марат

660 Ёшим 50 да. Ажрашганман. Асли тошкентликман. Қибрайда катта ҳовлим бор. Ёлғиз яшайман. Тадбиркорлик билан шуғулланаман. Машинам бор. Хушқақчақ ва дилкаш, замонавий инсонман. 45 ёшгача бўлган қиз ёки ажрашган (бир кичик қизчаси бўлган) аёлга уйланиб, бахтли турмуш қурмоқчиман.
Манзилим тахририятда.

Малик

661 Ёшим 36 да. Педиатр шифокорман. Асли тошкентликман. Турмушга чиқмаганман. Тортинчоқ ва уятчанман. Қўринишим кўркам. 41 ёшгача бўлган, ўқимишли, ичмайдиган, чекмайдиган, кўркам ва оиласини қадрлайдиган инсонга турмушга чиқиб, муштаҳам оила қуриб яшамоқчиман.
Манзилим тахририятда.

Гулрух

662 Ёшим 65 да. Аёлим вафот этган. Асли сурхондарёликман. Пенсиядаман. Фарзандларимнинг ҳаммасидан қутулганман. Уй-жойим бор. 60 ёшгача бўлган, оқила, оғир-вазмин ва фарзандларидан тинчиган аёл бўлса уйланоқчиман.
Манзилим тахририятда.

Баҳодир ота

663 32 ёшли қизим бор. Ҳали турмушга чиқмаган. Асли тошкентликмиз. Уй-рўзгор ишларини жой-жойига сариштаб ўтиради. Ҳозирча ишламайди. Вазмин, оқила ва жиддий қиз. Тошкент шаҳрида яшайдиган, 38 ёшгача бўлган, ўзининг уй-жойи бор, ишлайдиган, оиласини моддий томондан таъминлай оладиган йигит бўлса қувв қилардик.
Манзилим тахририятда.

Рухсора опа

664 Ёшим 40 да. Жиддий сабаб билан ажрашганман. Асли Самарқанд вилоятиданман. Уй-жойим бор. Тижоратчи тадбиркорман. Моддий томондан рўзгоримда сира ҳам камчилик бўлмайди.

35 ёшгача бўлган толганимни жой-жойига қўйиб сарфлайдиган, биримни икки қиладиган, оқила, ораста аёл уйимнинг бекаси, кўнглимнинг эркаси бўлишини истайман.

Манзилим тахририятда.

Сарварбек

665 Ёшим 54 да. Асли Сурхондарёданман. Аёлим билан кўп йиллар аввал ажрашиб кетганмиз. Фарзандларим улғайиб, уй-жойлик бўлиб кетишган. Давлат идорасида ишлайман. Маълумотим олий. Зарарли одатларим йўқ. Бундан ташқари уйда ҳунармандчилик ҳам қиламан. 50 ёшгача бўлган, оғир-вазмин ва меҳрибон бир аёл бўлса турмуш қурган бўлардик.
Манзилим тахририятда.

Сангин ота

666 Ёшим 26 да. Ажрашганман. Тошкент вилоятидан бўлсам ҳам Тошкент шаҳрида яшаб, ишлайман. Саранжом-саришталикни ёқтирадиган аёлман. 35 ёшгача бўлган, уй-жойлик, меҳрибон, жиддий ва ишлайдиган бир эркак билан тахдиримни боғламоқчиман.
Манзилим тахририятда.

Нозила

ЁЛҒИЗЛИК ЁМОН...

667 - Исми Музаффар. Хоразмликман. Ёшим 45 да. Қўриб турганингиздек бўйим баланд, ақл-хушим ҳам ўзимга яраша. Севиб-севичлиб не-не умидлар билан уйлангандим. Бир-икки йилгача яхши яшадик. Лекин бахтли бўлиш учун ўзаро меҳру-муҳаббатдан ташқари фарзанд ҳам керак экан. Йиллаб кута-кута тирноққа зор бўлдик. Эру-хотин иккимизнинг ўзаро муносабатларимиз яхши бўлса-да, умримиз фарзандсиз ўтишини ота-онамиз истамасди, - дея хомушгина гап бошлади у.

- Аёлингиз билан ажрашдингизми?

- Ҳа, ажрашдик. Орадан бироз вақт ўтгач, онам бир аёлни топди. У аёл билан танишдик. Хуллас, ўша аёлга уйландим. Оллоҳ бир йилдан сўнг бир қизча этди. Қувончдан тўлиб-тошиб юрган кўнларимнинг бирида ишдан келсам, хотиним 15-16 ёшлардаги бир ўғлимни қузатаётган экан. Улар йўлақда гаплашиб туришарди. Мени қўриб аёлимнинг ранги ўзгариб кетди.

- Майли, ойижон, мен кетдим, - деди-да ҳалиги йигитча паста тушиб кетди.

- У йигитча ким экан?

- Уйга кириб аёлимдан унинг кимлигини, нега уни "ойижон" деганини сўрадим. "У менинг биринчи турмушимдаги ўғлим бўлади. Нима қилардингиз?"

668 - Исми Райхона. Тошкент вилоятидан келдим. Ёшим 36 да. Биласизми, ота-онам толган йигитга турмушга чиққан бўлсам ҳам ҳаддан ташқари бахтли эдим. Тўйдан сўнг унга меҳр қўйиб қолгандим. Уч нафар фарзандли бўлганимизда бу бахтимга кўз тегди...

- Нима бўлди?

- Бир куни қаттиқ ёмғир ёғди. Турмуш ўртоғим олис қишлоқдаги қариндошимизникига тўйга кетганди. Қайтиб келатганда автохалокатга учраб, оламдан ўтди. Фарзанд доғига қидай олмай қуя-қуя қайнонам билан қайнотам ҳам вафот этишди. Уч болам билан кенг ҳовлида

669 - Ёшим 50 да. Исми Солижон. Ажрашганман. Ҳозир қурилишда ишлайман. Ижарада яшайман. Бир пайтлар дангиллаган уйларим бор эди. Лекин, инсон эртага нима бўлишини билмас экан, - дея гап бошлади у. - Эркак кишаман, қўлимдан ҳамма иш келади. Биргина айбим уй-жойим йўқлиги холос.

- Қаерликсиз?

- Асли тошкентликман. Тадбиркорликка қўл ургандим. Касодга учрадим. Таҳрибасизлик қилдим. Шунинг оқибатида барча уй-жойларимдан, ҳатто оиламдан ҳам ажрадим. Ҳаммасини бошқатдан бошлаш ниятидаман. Икки ёрти, бир бутун, деган гап

уни ташлаб қўймоқчи эмасман", - деди.

- Сизга турмушга чиқаётганида ўғли борлигини айтмаганимизми?

- Яширган экан. Шу кундан бошлаб орамизга совуқчилик тушди. Менга терс гапирадиган, тилаб-тилаб олган қизалоғимни соатлаб йиғлатадиган, унча қарамайдиган бўлди. Бундан қунони кетардим. Кейинчалик эса ўғли уйимизга очикчасига кела бошлади. Мен уйимни қизганмоқчи эмасман. У на салом берар, на менга эътибор қиларди. Ўзини жуда ҳам одобсизларча тутарди. Хотиним эса ўғлининг устида парвона бўларди. Қизчамни яхши қурганим учун ҳаммасига чиқардим. Йўқ, охири бўлмади. У қизчамни менга ташлади-да, ўғлининг олдида кетиб қолди. Судга ариза берган экан, ажрашиб кетдик. Бундан жуда афсусдаман.

- Ҳозир қизчангиз сиз билан яшайдими?

- Ҳа, онаси олиб кетмагач, қийналсам-да, ўзим катта қилдим. Онага ёлдам. Кечалари эса ўзим қардим.

- Уйланиш ҳақида ўйламадингизми?

- Кўп ўйладим. Лекин онасининг меҳридан бенасиб қолган қизалоғимга она бўла оладиган аёл бормикан? Шундай оқила, меҳрибон аёл бўлса уйлансам, оила курсам дегандим...

ёлғиз қолдим. Тақдир синовларига қўниб, яшаб тургандик. Лекин...

- Яна бирор гап бўлди?

- Катта қайноғам, "Келин, сиз ўз синглимиздексиз. Ҳали ёшсиз. Эртага болаларингиз улғайиб, уй-жойли бўлиб кетишса ёлғиз қоласиз. Ёш пайтингизда бир иймонли инсон билан турмуш қуриш", дея насихат қилди. Уйлаб қарасам, унинг гапларида жон бор. Рўзгор аравасини ёлғиз тортишдан, қизларимга ҳам ота, ҳам она бўлишдан чарчадим. 50 ёшгача бўлган, иймонли, олижаноб, қизларимнинг кўнглини ўқситмайдиган бир инсон билан турмуш қурмоқчи эдим.

бор-ку. Ўзимдек ёлғиз, муштипар бир аёл бўлса болаларига ота бўлардим. Уй-жойи бўлса гўлдек қилиб, таъмирлаган бўлардим. Муҳими, ёлғизликдан қутулган бўлардик.

Азизлар! Юқоридаги инсонлар билан суҳбатлашарканмиз, уларни тахририятимиз оstonасига умид бошлаб келганига ишондик. Ваҳоланки орзу-сиз, умидсиз инсоннинг ҳаёти сўнади, нурсиз, зерикарли бўлади. Улар ўз бахтларини излашмоқда. Танишини истаганлар учун эса уларнинг манзиллари тахририятда.

БАСИРА тайёрлади.

«ОИЛА» БЎЛИМИГА КЕЛУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Бўлимга келиб эълон берувчилар ҳам, манзил олишга келганлар ҳам ёки шу масалада вилоятлардан хат йўллаганлар ҳам тахририятга паспортлари нусхасини топширишлари шарт. Паспортининг нусхаси бўлмаган шахсларга келин ва куёвларнинг манзиллари ёки телефон рақамлари берилмайди.

Ушбу раъс остида берилган мақолалар Ўзбекистон мустақил босма ОАВ ва Ахборот агентликлари қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди томонидан ажратилган грант асосида тайёрланди. Лойиҳа ном: «Оналик ва болалик муаммолари, Хотин-қизларнинг мамлакат ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги ўрнини ошириш, оиладаги ўзаро муносабатлар»

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Бош муҳаррир: 234-86-91
Қабулхона: (тел. ва факс) 133-28-20
Бош муҳаррир ўринбосари: 234-25-46
Оила, табриклар, эълонлар: 133-04-50
Бўлимлар: 133-04-35, 234-25-46
Бухгалтерия: 132-07-41

Web-site: oilavajamiyat.uz

Газета тахририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.

ХОМИЙ: «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компанияси

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Тўрон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти: 21:00. Босишга топширилди - 22:00

E-mail: oilavajamiyat@rambler.ru
oilavajamiyat@mail.ru

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент - 700000

Амир Темури кўчаси,

1-тор кўча, 2-уй.

«Олой» бозори ёнида.

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам билан 11.01.07да рўйхатга олинган. Буюртма Г - 33. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ. Адади - 13113

Саҳифаловчи - Ш. БАРОКОВ

Расом - Н. ХОЛМУРДОВ

Мусаххих - С. САЙДАЛИМОВ

1 2 3 4 5 7 8